

ชื่อเรื่อง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์		
ชื่อผู้วิจัย	ณพัชรอร วรรณรัตน์		
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน	ที่ปรึกษาหลัก	
	ดร. วิชชาญ จุลทริก	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9533 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน รองลงมา คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบถึงปัญหา และผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

TITLE	The Desirable Characteristics of Local Administrators as Perceived by People in Siliam Subdistrict Administrative Organization, Prakhonchai District, Buriram Province		
AUTHOR	Naphaton Waranrattananun		
INDEPENDENT STUDY ADVISORS	Associate Professor Prajan Kanawan		Major Advisor
	Dr.Witchan Juylarick		Co-advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2013

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the desirable characteristics of local administrators as perceived by people in Siliam Subdistrict Administrative Organization, Prakhonchai District, Buriram Province in 3 aspects: leadership, administration, and virtues. The samples were 354 people who are at least 18 years old, selected by using the Table of Krejcie & Morgan, and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9533. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The desirable characteristics of local administrators as perceived by people in Siliam Subdistrict Administrative Organization, Prakhonchai District, Buriram Province as a whole were at a high level. When considering at each aspect, it was found that virtues was at a high level; whereas, the rest aspects were at the highest level. The rankings from the highest to the lowest mean scores were leadership, administration, and virtues, respectively.
2. The additional opinions and suggestions with the highest percentage were the local administrators should allocate the budget for local development covering all aspects followed by the unofficial visit to get close to people for knowing their problems, and give them more chances to participate with Subdistrict Administrative Organization activities, respectively.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน ประธานคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ดร.วิชาญ จุลทริก คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตลอดจนคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด ข้าราชการบำนาญ อธิการบดีเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และนางสาวสุวิภา สุขกมล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสีหะลิยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชนและประชาชนทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีหะลิยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กรุณาให้ข้อมูลอย่างละเอียดและครบถ้วนแก่ผู้วิจัยจนสามารถทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้สำเร็จ

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว ที่เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือทุกด้าน ตลอดจน เพื่อน ๆ คณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความรู้เป็นแรงจูงใจและเป็นแบบอย่างให้ผู้วิจัยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายจนบรรลุซึ่งความสำเร็จในการศึกษา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงได้จาก การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน ให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนชี้นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

ณพัชรอร วรวิญญ์ตระณัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.ดร.นวมินทร์ ประชานันท์

ด้วย นางณพัชร์อร วรวิษุวัตนะถัน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผศ.น้อย สุปสิงคลัต

ด้วย นางณพัชรอร วรวิชัยรัตนะณัน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหล็กม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๑๑๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุวิจนา สุขกมล

ด้วย นางณพัชรอร วรณัฐรัตนะถัน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวิน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดีจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่ย ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๑๙๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร

ด้วย นางณพัชรอร วรัญช์รัตนะณัน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหล็ก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางณพัชรอร วรัญช์รัตนะณัน ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่ย ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๒๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นานกองค้การบริหารส่วนตำบลสีเหล็ก

ด้วย นางณพัชรอร วรวิษัรตนะณัน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังอยู่ในระหว่างทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหล็ก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของ
ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

- แบบสอบถามฉบับนี้เพื่อเก็บข้อมูลที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
- แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
- แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับการเก็บข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ ข้อมูลที่ท่านตอบจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อตัวท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน กรุณาตอบตามความจริงของท่าน การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ณพัชรอร วรวิษุวัตตะนัน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() 18 – 30 ปี

() 31 – 40 ปี

() 41 – 50 ปี

() 51 – 60 ปี

() 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย

() มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

() อนุปริญญา/ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

() เกษตรกรรม

() รับจ้างทั่วไป

() ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

() รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5,000 – 10,000 บาท

() 10,001 – 15,000 บาท

() 15,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแต่ละข้อจะแบ่งระดับความพึงประสงค์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น					
1	ด้านภาวะผู้นำ มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
2	เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม					
3	สามารถตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลและข้อมูลที่ต้องการเพื่อ ประโยชน์ของส่วนรวม					
4	เป็นผู้ที่รักษาคำพูด รักษาความสัตย์					
5	มีความคิด วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม					
6	มีความคิดเห็นเชิงรุก หาหนทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในวันข้างหน้า					
7	มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น					
8	รู้จักใช้อำนาจอย่างชอบธรรม					
9	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา					
10	ด้านการบริหารจัดการ มีประกาศกฎระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติให้ชุมชน ทราบอย่างทั่วถึงชัดเจน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
11	มีการใช้หลักคุณธรรม นิติธรรม ตัดสินแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน หมู่บ้านเป็นอย่างดี					
12	มีการใช้ความเที่ยงธรรมในการบริการให้ความรู้แก่ประชาชน ชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
13	มีการพิจารณาและสนับสนุนสวัสดิการในชุมชนอย่าง เหมาะสม					
14	มีการสร้างจิตสำนึกในการบริหารงานให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ด้วยอยู่เสมอ					
15	มีการประกาศนโยบายการดำเนินงานด้านต่าง ๆ โดยเปิดเผย ให้แก่ ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ					
16	เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไข้ปัญหาใน อบต.					
17	เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอิสระมีส่วนร่วมในการ ประเมินการบริหารงาน เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข้ปัญหา					
18	มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริหารอย่าง จริงจัง					
19	มีความใส่ใจปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นที่จะ แก้ไข้ปัญหาให้กับชุมชน					
20	มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อนโยบายต่าง ๆ ที่ได้วางไว้					
21	มีการบริการนอกเวลาในการทำงาน ให้แก่ประชาชนผู้มา ติดต่อ					
22	มีแผนการให้บุคลากรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ					
23	ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต					
24	อุทิศเวลาให้กับงานในตำแหน่งหน้าที่					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
25	อ่อนน้อมถ่อมตน					
26	ตรงต่อเวลา					
27	มีความยุติธรรม					
28	เคารพสิทธิในความเสมอภาคของทุกคน					
29	ใช้อำนาจหน้าที่อย่างชอบธรรม					
30	มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน					
31	รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ					
32	ไม่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง					
33	มีความเมตตา อยากช่วยเหลือผู้อื่น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
LEA1	139.9333	108.6851	.4537	.9531
LEA2	140.1333	108.1885	.5177	.9526
LEA3	139.9667	107.4126	.5740	.9522
LEA4	140.1000	107.2655	.6000	.9520
LEA5	140.0333	106.2402	.6892	.9513
LEA6	140.0333	106.7920	.6348	.9517
LEA7	140.0333	105.8264	.7302	.9510
LEA8	140.1333	108.6713	.4693	.9529
LEA9	140.1333	106.8092	.6571	.9515
MANA10	140.0667	106.2713	.6911	.9513
MANA11	140.1000	104.7828	.7464	.9507
MANA12	140.1333	104.4644	.7859	.9504
MANA13	140.0667	105.7885	.7392	.9509
MANA14	140.1333	105.9816	.7417	.9509
MANA15	140.0000	105.1724	.7934	.9505
MANA16	140.1000	106.3000	.6104	.9519
MANA17	140.0333	104.3782	.6953	.9512
MANA18	140.0667	106.8230	.6364	.9517
MANA19	140.0667	106.3402	.6843	.9513
MANA20	140.0333	105.8954	.7233	.9510

MANA21	139.7667	111.2885	.2335	.9544
MANA22	140.1667	108.3506	.5136	.9526
MORA23	140.1333	108.7402	.4624	.9530
MORA24	140.2667	111.5126	.2211	.9544
MORA25	140.2667	112.6851	.0916	.9552
MORA26	140.1333	109.3609	.4005	.9534
MORA27	140.2333	106.4609	.6489	.9516
MORA28	140.2333	105.8402	.7088	.9511
MORA29	140.3333	104.7816	.7074	.9511
MORA30	140.2667	107.0989	.6091	.9519
MORA31	140.2333	106.3920	.6556	.9515
MORA32	140.4667	107.2230	.6151	.9519
MORA33	140.2000	105.6828	.7035	.9511

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 33

Alpha = .9533

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางณพัชร์อร วรรณรัตน์
วันเดือนปีเกิด	29 มิถุนายน 2518
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 1 ตำบลพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 87/1 หมู่ที่ 1 ตำบลแสงโสม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2531 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2534 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพาณิชยการขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2540 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2545 ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2556 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

กวี วงศ์พูน. (2545). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.

กัลยาณี สูงสมบัติ. (2556). เทคนิคการจัดการสมัยใหม่. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2546, จาก

<http://uhost.rmutp.ac.th/kanlayanee.so/L4/4-2-1.htm>

กิติ ตย์คานนท์. (2543). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : แปลอักษร.

กิติพันธ์ รุจิระกุล. (2549). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

โกวิท พวงงาม. (2546). ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

_____. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

_____. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

เจษฎา บุญมาโฮม. (2546). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. นครปฐม : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

เดโช สวานานนท์. (2548). จิตวิทยาสังคม. ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ชวงส์ นายวงษ์. (2549). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง.

ชนิตา ศรีมหันโต. (2550). คุณลักษณะผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนพึงประสงค์ของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. รายงานการศึกษาอิสระ รม. (การปกครองท้องถิ่น).

ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2542). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ถวิล มาตรฐาน. (2546). การปฏิบัติการเมืองท้องถิ่นเป็นการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : เสมารธรรม.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2549). มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.

ธงชัย สันติวงศ์. (2545). หลักการบริหารและผู้นำ. กรุงเทพฯ : ธรรมสารการพิมพ์.

ธนสาร บัดลั้งค์ปีทมา. (2555). **คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2555, จาก

<http://www.gotoknow.org/blog/cityed/35978>.

ธนศาวรี เจริญเมือง. (2540). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540**. กรุงเทพฯ :

โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ธรรมรส โชติคุณุชร. (2542). **มนุษยสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ : อินเดียนสโตร์.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). **สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐานรัฐกับ**

การปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.

นพ ศรีบุญนาท. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.

นพดล เวชสวัสดิ์. (2548). **บุคลิกภาพสู่ความเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

นิพนธ์ กินาวงศ์. (2545). **หลักการบริหารองค์กร**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เนตต์พัฒนา ขาววิราช. (2546). **การจัดการสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

_____. (2549). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). **การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่ง**

ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประชัน คະเนวัน. (2554). **จริยธรรมสำหรับนักบริหาร**. บุรีรัมย์ : คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ประไพ ราชสุภา. (2554). **ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็น**

ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. การศึกษาค้นคว้า

อิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). บัณฑิตศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.

พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). **สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ปิยาณี เหล่ากาวี. (2547). **ความคิดเห็นของนักกีฬาฟุตบอลที่มีต่อผู้ฝึกสอนในการแข่งขันฟุตบอล**

ไทยลีก ครั้งที่ 8. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุญญารัตน์ อุบล. (2549). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเมืองพัทยาในทัศนคติของประชาชนในเมืองพัทยา**. งานนิพนธ์ ร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงศ์โพยม วาศภูติ. (2547). **แนวคิดของอธิบดีกรมปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช และคณะ. (2541). **พฤติกรรมผู้บริหาร**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พรนพ พุกกะพันธ์. (2544). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2540). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มุลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 (2542,17 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 118. ตอนที่ 114 ก.
- พระราชวรมนูณี (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต). (2541). **การศึกษาของพระพุทธสงฆ์ไทย**. กรุงเทพฯ : มุลนิธิโกมลคีมทอง.
- พลสิทธิ์ หนูชูชัย. (2543). **ผู้บริหารที่ดีประมวลบทความเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหารองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ รม.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : สุภา.
- พิเชษฐ์ มุกดา. (2553). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตรับผิดชอบตำบลลาดไทร อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาอิสระ รม.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย
- พิมพ์ใจ โอภาณุรักษธรรม. (2542). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิสมัย โอชัยคำ. (2548). **หลักการบริหารองค์กรทั่วไป**. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลปะการพิมพ์.
- พิรสิทธิ์ คำนวนคุณศิลป์ และสุรวัดนากร วงศ์ชนวสุ. (2546). **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- ภัทรานิษฐ์ บุญเถิง. (2554). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์.** การศึกษาอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มานิตย์ จุมปา. (2547). **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6.** กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2545). **ภาวะความเป็นผู้นำ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ เล่ม 1.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รศกนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : น้ำกิ้ง.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). **ภาวะผู้นำ.** กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรเดช จันทรศร. (2543). **การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 3.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิ 30 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรัตน์ เขียวไพรี. (2542). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วราภรณ์ รุ่งเรืองกิจ. (2541). **กลยุทธ์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.** กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- วิทยา คำนธำรงกุล. (2546). **หัวใจการบริการสู่ความสำเร็จ.** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วีระ บุญเพ็ง. (2550). **คุณลักษณะของนายกเทศมนตรีจากการเลือกตั้งโดยตรงที่ประชาชนต้องการในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์.** รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระ ภูระหงษ์. (2550). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง : ศึกษาเทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. งานนิพนธ์ ร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**

- วีระพงษ์ ไตรศิวะกุล. (2555). **ทฤษฎีการบริหาร**. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2555, จาก <http://www.thaiedresearch.org>.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2547). **กระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540**. กรุงเทพฯ : คลังวิชา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ : กราฟิกอาร์ต.
- _____. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ชรรรมสาร.
- สมคิด บางโม. (2546). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.
- สมบัติ ช่างชัยวงศ์. (2543). **การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2540). **การบริหารบุคคลแบบใหม่**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สถิต วงศ์สุวรรณค์. (2542). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์.
- สัมพันธ์ เตชะอธิก และคนอื่น ๆ. (2546). **อบต. เทศบาล อบจ. อำนาจของใคร? :** ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมยศ อักษร. (2546). **ความคิดเห็นเจ้าหน้าที่งบประมาณต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ ขาวลาภ. (2544). **ภาวะผู้นำ การจูงใจ และทีมงาน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สารานุกรมเสรี. (2555). **องค์การบริหารส่วนตำบล**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.thaipoliticsgovernment.org/>.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2551). **แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2543). **สรุปรายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทยและแผนปฏิบัติการสร้างสังคมปลอดคอร์รัปชัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). **การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ตำราวุฒิสาร วัลตานนท์. (2548). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาม**

ความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา. ปัญหาพิเศษ ปร.ม.

(นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สิริภพ เหล่าลาภะ. (2545). พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.

สุชา จันทน์เอม. (2542). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

สุนันทา อ่อนรัมย์. (2548). ความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้

บริการของรถไฟฟ้ามหานคร. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวัฒน์ วงศ์หมั่น. (2547). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ

น้ำพอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม

(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

เสน่ห์ จุ้ยโต. (2545). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

_____. (2549). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์. (2548). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม. (2556). แผนพัฒนาตำบลสามปี (2556 - 2558).บุรีรัมย์ :

องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม.

อนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). ประชาธิปไตยท้องถิ่น. นนทบุรี : มิติใหม่.

อนันท์ งามสะอาด. (2555). ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2555, จาก

<http://www.gotoknow.org/posts/372538>.

อลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). คู่มือมิติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

ของประชาชน. กรุงเทพฯ : เสมารธรรม.

อุทัย หิรัญโต. (2547). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองของประเทศไทยยึดหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีกฎหมายสูงสุด คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระบบรัฐสภา ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยทั้ง 3 ส่วนอยู่ในการควบคุมของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ บริหารราชการแผ่นดิน อันควบคุมไปถึงการกำหนดนโยบาย เพื่อให้ข้าราชการนำไปปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกและการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามกฎหมาย โดยเฉพาะการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานบริหารงานราชการส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กที่สุด ถูกตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 เป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นจุดเปิดโอกาสให้กับประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง กำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง ภายใต้ นโยบายการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น แต่ข้อเท็จจริงแล้วการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพื้นที่ ประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องของผลประโยชน์ ปัญหาการบริหารงานภายในหน่วยงาน ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ตามโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดให้ผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่นหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นตัวจักรสำคัญในการทำหน้าที่บริหารงานท้องถิ่น ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การพัฒนา การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงินและ

การคลัง ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นจะเข้ามาบริหารงานในองค์กรจะต้องมีความรู้ ความสามารถมีประสบการณ์ ประการสำคัญต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ เพื่อมาบริหารงบประมาณ และรองรับนโยบายต่าง ๆ จากรัฐบาลมาพัฒนาชุมชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546 : 5)

องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 มีเนื้อที่ประมาณ 33.57 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 20,100 ไร่ จำนวนประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ทั้งสิ้น 5,632 คน แยกเป็นชาย 2,884 คน หญิง 2,748 คน ครวเรือน 1,330 ครวเรือน มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารงาน ผลจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ที่ผ่านมาการปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งผู้ศึกษาเป็นบุคลากรในหน่วยงานแห่งนี้ เห็นว่าผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่นหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การพิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่พึงประสงค์ จึงเป็นสิ่งที่ควรสนใจ ดังนั้น การจะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนในการเลือกผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่นหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นตัวแทนของตนให้เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงควรมีบทบาทกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงประสงค์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ให้ผู้สนใจและนำไปเป็นข้อมูลนำเสนอต่อประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม และใช้เป็นแนวทางปรับปรุง แก้ไข และการพัฒนา เผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2. เป็นสารสนเทศในการนำไปพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยมและผู้บริหารท้องถิ่นอื่น ๆ ของอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการให้ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อทำการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน (ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. 2555 : ออนไลน์) ดังนี้

- 1.1 ด้านภาวะผู้นำ
- 1.2 ด้านการบริหารจัดการ
- 1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 8 หมู่บ้าน จำนวน 4,036 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม. 2556 : 9)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายศัพท์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกซึ่งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดด้วยการพูด การเขียน โดยมีความรู้ประสบการณ์ที่ได้มาจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มาของการแสดงออกนั้น

2. **คุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่น** หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนต้องการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม โดยแบ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะผู้บริหารท้องถิ่นใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านภาวะผู้นำ** หมายถึง การกล้าตัดสินใจและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล สามารถติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือประชาชน มีความสามารถในการจูงใจผู้อื่น กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน มีความสามารถที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามคนอื่นได้ มีการวางแผนบริหารจัดการให้มีการทำงานเป็นทีมรวมถึงมีความโปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

2.2 **ด้านการบริหารจัดการ** หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้ความสำคัญต่อหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าและมีทีมงานที่สามารถควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและมีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมฟัง ร่วมตัดสินใจและบริหารท้องถิ่นอย่างเต็มที่ มีการบริการประชาชนด้วยความถูกต้อง รวดเร็วและเสมอภาค มีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม

2.3 **ด้านคุณธรรมจริยธรรม** หมายถึง การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความสุจริต ยุติธรรมและมีคุณธรรมประจำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตำนึกในความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างสม่ำเสมอ มีความซื่อสัตย์ไม่คิดโกง ไม่น้อราษฎ์บังหลวง และโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอต้นเสมอปลาย

3. **ผู้บริหารท้องถิ่น** หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

5. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
สี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ โดยขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยครั้งนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
4. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
7. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
8. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการแสดงออกทางการพูด การเขียน ความเชื่อ คำนิยม และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบในสังคมรวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ ที่ได้พบแต่ไม่ถูกเกณฑ์ตายตัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น โดยแยกพิจารณาดังนี้

ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ส่วนใหญ่แล้ว คำนิยามเหล่านั้นต่างมีความหมายคล้ายคลึงกัน จะมีความแตกต่างกันบ้างก็สำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

สุชา จันทน์เอม (2542 : 23) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรามักจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 246) ได้บัญญัติว่า ความคิดเห็นตรงกับคำใน ภาษาอังกฤษ คือ Opinion หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม เป็นทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่า แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

อุทัย หิรัญโต (2547 : 96) กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับอย่างผิวเผินหรืออย่างลึกซึ้งสำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง และติดตัวเป็นเวลานาน เป็นความคิดทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่าง ซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคน ส่วนความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานั้นเรียกว่า Opinion

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกลึกซึ้ง ความเชื่อ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ด้วยการพูด หรือเขียน ภายใต้พื้นฐานของความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ซึ่งความคิดเห็นนั้น อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยเฉยๆ หรือไม่เห็นด้วยก็ได้

ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาหาความรู้สึกลึกซึ้ง นึกคิดและทำให้เราทราบความต้องการของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ทำให้เราทราบถึงพฤติกรรมของผู้กระทำว่าดีหรือไม่ดี ซึ่งนักวิชาการให้ความสำคัญของความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

พรทิพย์ สัมปตตะวนิช และคณะ (2541 : 153) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความโน้มเอียง (Predisposition) ที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะตอบสนองต่อวัตถุหนึ่งอาจจะออกมาในลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อวัตถุนั้นได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 94) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การประเมินหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกลึกซึ้งของคนๆ หนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง

สุชา จันทน์เอม (2542 : 23) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเรายังจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

ปิยาณี เหล่ากาวิ (2547 : 6-7) กล่าวว่า ความสำคัญของความคิดเห็นมีคำจำกัดความคือ

1. เป็นความเชื่อที่ไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้องแน่นอนว่าเป็นความรู้ที่แท้จริง แต่เป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีเหตุผลหรือความน่าจะเป็นของความคิดเห็นเฉพาะบุคคล

2. การประเมินผลหรือความรู้สึกหรือการประมาณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณค่าของบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ

3. รูปแบบการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาสาระซึ่งทำให้เกิดความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นสิ่งที่ต้องการ

4. หลักเกณฑ์ในการใช้ถ้อยคำในการตัดสินใจหรือพิจารณาตัดสินสิ่งต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์สนับสนุนในแต่ละกรณี

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสำคัญของความคิดเห็น เป็นการศึกษาความคิด ความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้กระทำ ว่าดีหรือไม่ดี เพื่อให้ผู้กระทำได้ทำการปรับปรุงพฤติกรรมที่ตนคิดของผู้กระทำให้ดีกว่าเดิม

ประเภทของความคิดเห็น

สำหรับประเภทความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเภทความคิดเห็น โดยได้มีผู้แบ่งประเภทไว้หลายท่านด้วยกัน ดังต่อไปนี้

สุชา จันทน์เอม (2542 : 14) ได้แบ่งความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท คือ

1. การคิดโดยไม่ต้องมีจุดหมาย (Undirected Thinking) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความคิด ต่อเนื่อง (Associative Thinking) การคิดแบบเชื่อมโยงเป็นความคิดที่ไม่มีจุดหมาย เป็นอิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก เช่น การฝัน การจินตนาการ การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง เป็นต้น

2. การคิดอย่างมีจุดหมาย (The Goal-directed Thinking) เป็นการคิดที่มักมีบทสรุปหลังจากที่คิดเสร็จ หรือเมื่อต้องการหาคำตอบในวิถีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ไขปัญหา การคิดแบบนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

สมยศ อักษร (2546 : 45) ได้จำแนกความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การคิดประเภทสัมพันธ์ (Associative Thinking)

1.1 การสร้างวิมานในอากาศ (Day Dreaming)

1.2 การฝัน (Night Dreaming)

1.3 การคิดเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว (Autistic Thinking)

1.4 การคิดที่เป็นอิสระ (Free Association)

1.5 การคิดที่ถูกควบคุม (Control Association)

2. การคิดโดยตรงที่ใช้ในการแก้ปัญหา (Direct Thinking)

2.1 การคิดเชิงวิจารณ์ (Critical Thinking)

2.2 การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

แรมเมอร์ (Remmer. 1954 : 104 ; อ้างถึงใน สุนันทา อ่อนรัมย์. 2548 : 15) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุดและเชิงลบสุด (Extremes) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น อาทิเช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับ และเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ และไม่เห็นด้วย

จากการศึกษาประเภทความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจและความคิดประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับและในทางที่ไม่ดี ได้แก่ การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมดา และรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึคนึกคิดของผู้นั้น

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร

ความหมายของผู้บริหาร

การดำเนินงานภายในองค์กรจะประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่เป็นผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ และยิ่งถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีและเป็นที่ยอมรับ ประสงค์ ก็ย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการบริหารงานมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งได้มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า ผู้บริหาร ไว้หลากหลายดังนี้ คือ

สิรภพ เหล่าลาภะ (2545 : 60) กล่าวว่า การบริหาร มีคำแปลและความหมายหลากหลาย ดังนี้ ดังต่อไปนี้

1. คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปรีหาร คำว่า ปรี แปลว่า “รอบคอบ” และคำว่า หาร ชาติในความ “นำไป” ดังนั้นคำว่า บริหาร จึงแปลว่านำไปโดยรอบหรือแปลว่า ผู้สามารถบริหาร ปัญหา และนำปัญหาโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

2. คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลได้หลายนัย คือ ปกครอง ดำเนินการ อำนาจการ จัดการ จัดให้ วางส่งเสริม บำรุง

ดังนั้น จากการแปลความหมายของคำว่าบริหารที่แสดงมาข้อมเป็นที่เข้าใจ โดยสรุปได้
ดังนี้

การบริหาร คือ การนำคน นำคน นำงาน นำบ้านเมือง

การบริหาร คือ การหนีปัญหาและทำปัญหาให้หมดสิ้นไป

การบริหาร คือ การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมุ่งสู่เป้าหมาย

การบริหาร คือ การให้เกิดสภาพคล่องในการทำงาน

การบริหาร คือ การบังคับงานและบัญชาคนให้ทำงานจนสำเร็จ

การบริหาร คือ การสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน

การบริหาร คือ การยกระดับงานให้เจริญยิ่งขึ้น

พิสมัย โถษย์คำ (2548 : 22) กล่าวว่า ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง
ใน 5 อย่าง คือ

1. บทบาทหรืออิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น
2. มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. มีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำงานในหน่วยงานให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้
4. ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำ
5. ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือตำแหน่งหัวหน้า

อนันท์ งามสะอาด (2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่สามารถจัดการ
กระบวนการของการทำงานและการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม เพื่อเป็น
เครื่องมือในการบริหาร ความสามารถของผู้บริหาร สามารถวัดได้จากประสิทธิผลและ
ประสิทธิภาพของงานที่เกิดขึ้น

จากความหมายของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารทั่วไป คือ ผู้บริหาร
ท้องถิ่น เป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งให้สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ที่คิดว่าเหมาะสม
เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ นำความสำเร็จตามเป้าหมายสู่องค์กรหรือหน่วยงาน

ความสำคัญของผู้บริหาร

ผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการทำให้งานขับเคลื่อน เปลี่ยนแปลง พัฒนา
หรือหยุดอยู่กับที่ หรือถอยหลัง มีอิทธิพลทั้งมาตรฐานการให้บริการ ปริมาณการเพิ่มหรือ
ลดลงของการพัฒนาการให้บริการ และที่สำคัญมากต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร
คือการบริหารบุคคลในองค์กร ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้มีนักวิชาการ
ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารไว้ ดังนี้

ธรรมรส โชติคุณุช (2542 : 157) กล่าวว่า ผู้นำจะปฏิบัติงานและบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะแต่ละคนที่รู้จักใช้วิชา ความรู้ ประสบการณ์ บวกกับปฏิภาณไหวพริบ นั่นคือ ต้องมีเทคนิคในการสั่งงานและการติดต่อกับผู้อื่น โดยหลักการผู้สั่งงานที่ดีนั้น ต้องมีความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับคน พฤติกรรม ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ การสั่งงานที่ดีต้องคำนึงว่าสั่งไปมีความชัดเจน ผู้รับคำสั่งสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติตามคำสั่งได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ควรสั่งงานเป็นเรื่อง ๆ ไป ไม่มากหรือน้อย จนเกินไป ทั้งหมดเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้นำทุกองค์กรควรพึงมีไว้

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544 : 45) กล่าวว่า ผู้บริหาร คือ ผู้ดำเนินการจัดการในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามความมุ่งหมาย ซึ่งมีลักษณะงานในการวิเคราะห์ ศึกษาและพัฒนาระบบงานทั้งหมดขององค์กรและทำหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคคลอื่นให้ประสบความสำเร็จสูงสุด

ธงชัย สันติวงษ์ (2545 : 32) กล่าวว่า ผู้บริหาร คือ ผู้บริหารที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาควบคุมดูแล ปกครอง บังคับบัญชาบุคลากรให้ดำเนินตามภารกิจ บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำคือคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลและชักนำให้คนทั้งหลายประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดียิ่งที่กล่าวข้างต้น ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการที่จะไปเกี่ยวข้องกับหรือปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นให้ถูกต้องและให้ได้ผลดีมีองค์ประกอบดังนี้

1. ตัวผู้นำ มีคุณสมบัติภายในของตนเองเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นแกนกลาง
2. ผู้ตาม มีคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับผู้ตาม เราอาจเรียกว่า “ผู้ร่วมไปด้วย”
3. จุดหมาย คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ
4. หลักการและวิธีการ คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับหลักการ และวิธีการให้สำเร็จตาม

จุดมุ่งหมาย

5. สิ่งที่จะทำโดยด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ
6. สถานการณ์โดยด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

นพดล เวชสวัสดิ์ (2548 : 32) กล่าวว่า ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยสำคัญที่สุดคือผู้นำ ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ก็จะสามารรถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะไม่สามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้ ซ้ำร้ายยังเป็นการทำลายขวัญของ

ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ ซึ่งจะเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ในองค์การประสบความสำเร็จ
ล้มเหลว

จากความสำคัญของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารหรือผู้นำ เป็นบุคคล
สำคัญต่อการบริหารงานให้เดินไปข้างหน้า เป็นผู้ดำเนินการจัดการให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ
ตามวัตถุประสงค์ ตามความมุ่งหมาย

คุณสมบัติของผู้บริหาร

สำหรับคุณสมบัติของผู้บริหาร ในการบริหารงานนั้น งานจะสำเร็จลุล่วงหรือไม่ขึ้น
ขึ้นอยู่กับผู้บริหารองค์การ ขับเคลื่อนตามนโยบายให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่
ผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติที่ดี ได้มีนักวิชาการแต่ละท่านได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 24) กล่าวว่า ผู้บริหารท้องถิ่นถือเป็น
ตัวแทนประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และนับเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มี
ภาระสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ทั้งนี้ได้แบ่งสมรรถนะ
หลักของผู้บริหารระดับสูงออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การบริหารคน

1.1 การปรับตัวและความยืดหยุ่น การปรับตัวหรือการเปลี่ยนแปลงวิธีการ
ปฏิบัติงานให้เข้ากับสถานการณ์บุคคล หรือกลุ่มตามความต้องการของงานหรือองค์การ สามารถ
ทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างกัน

1.2 ทักษะและสื่อสาร ทักษะและศิลปะในการรับรู้และจับประเด็นจากการฟังและ
การอ่านตลอดจนทักษะในการถ่ายทอดความคิดและโน้มน้าวผู้ฟังและผู้อ่าน โดยการพูด
การเขียนและการนำเสนอ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและได้รับการสนับสนุน หรือเห็นด้วย
อย่างชัดเจน

1.3 การประสานสัมพันธ์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่เอื้อต่อการทำงานใน
องค์การ โดยสร้างความเคารพความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน

2. ความรอบรู้ในการบริหาร

2.1 การเปลี่ยนแปลง การริเริ่มเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
ต่อองค์การเพื่อให้องค์การสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ การให้การสนับสนุนผู้อื่นในองค์การให้
ความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การมาปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ โดยมุ่งเน้นสนับสนุนด้าน
การกำหนดขอบเขตขั้นตอนและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลง

2.2 การมีจิตมุ่งบริการ ความมุ่งมั่นในการให้บริการ ช่วยเหลือเสริมสร้างและรักษา

ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร โดยมุ่งหาความต้องการของผู้รับบริการในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2.3 การวางแผนกลยุทธ์ การสร้างแผนการปฏิบัติงานที่มีการระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นการวางแผนในเชิงกลยุทธ์และในระดับปฏิบัติการ โดยพิจารณาเงื่อนไขของเวลา ทรัพยากร ความสำคัญเร่งด่วน และการคาดการณ์ถึงปัญหาและโอกาสที่อาจเป็นไปได้

3. การบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์ผล

3.1 รับผิดชอบตรวจสอบได้ สำนึกในบทบาทหน้าที่มุ่งมั่นตั้งใจเพื่อปฏิบัติงาน ตามการตัดสินใจให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามข้อยืนยันที่ให้กับผู้อื่นในขณะเดียวกันมีความพร้อมให้ตรวจสอบและพร้อมรับผิดชอบในผลการกระทำและการตัดสินใจ

3.2 การทำงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ การบริหารการปฏิบัติงานให้ได้ผลสำเร็จทันการณ์ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผลผลิตและการบริหารที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การบริหารทรัพยากร ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งภายในภายนอกองค์การมีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การ กลุ่มและโดยสามารถสอดคล้องกับความจำเป็นของการดำเนินการตามนโยบาย

4. การบริหารอย่างมืออาชีพ

4.1 การตัดสินใจ การเลือกดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยพิจารณาจากข้อมูล โอกาส ปัญหา ประเมินทางเลือก และผลลัพธ์ เพื่อการตัดสินใจที่ดีที่สุดในสถานการณ์นั้น ในเวลาที่เหมาะสมตลอดจนวิเคราะห์แยกแยะประเด็นของปัญหาและตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

4.2 การคิดเชิงกลยุทธ์ การระบุ กำหนดขอบข่ายและวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ โดยใช้หลักเหตุผล และประสบการณ์ประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุป การตัดสินใจ แนวทางปฏิบัติ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม อีกทั้งทำให้เห็นศักยภาพและแนวทางใหม่ ๆ

4.3 ความเป็นผู้นำ สร้างและประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ขององค์การ โน้มน้ำผู้อื่นให้ยอมรับและมุ่งวิสัยทัศน์ขององค์การให้สนับสนุนผู้อื่นทั้งในด้านการให้คำแนะนำ และการให้อำนาจให้สามารถเจริญก้าวหน้าอย่างมืออาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ทีมงาน และระดับองค์การ ในด้านทัศนคติ การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ

พรนพ พุกกะพันธ์ (2544 : 48) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้บริหาร

ที่ดีควรมีพลังความอดทนต่ออุปสรรคที่ต้องเจอ เพื่อให้งานหรือเป้าหมายขององค์กรประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีการแสดงออกที่ดีและกระทำในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1. มีพลังความอดทน

- 1.1 สามารถรับผิดชอบต่อหน่วยงานได้อย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งด้านจิตใจและอารมณ์
- 1.3 สามารถแก้ปัญหาความกดดันต่าง ๆ ลุ่่วงไปได้
- 1.4 มีความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา
- 1.5 มีความสามารถการทำงานร่วมกัน
- 1.6 มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

2. มีบุคลิกภาพที่ดี

ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีบุคลิกภาพที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และมีความพร้อมอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีควรมีบุคลิกภาพประกอบด้วยความกล้าหาญ เข้มแข็งกระตือรือร้น มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง ผู้บริหารจะต้องมีการแสดงออกที่ดีและกระทำในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- 2.1 บุคลิกภายนอกต้องสุภาพและเรียบร้อยอยู่เสมอ
- 2.2 มีมารยาทที่ดีต่อชุมชนทุกชั้น
- 2.3 มีสภาพทางจิตที่ดี รู้จักระงับอารมณ์ตนเอง
- 2.4 มีการริเริ่มปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 2.5 มีอารมณ์คงที่
- 2.6 มีความกระตือรือร้นและสนใจหน้าที่การงานอย่างแท้จริง
- 2.7 มีความสนใจต่อเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ
- 2.8 มีความซื่อสัตย์
- 2.9 มีความกล้า สามารถตัดสินใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยฉับไว
- 2.10 เป็นผู้เก็บความรู้สึกได้ดี
- 2.11 เป็นผู้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 2.12 เป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน
- 2.13 เป็นผู้รู้จักบริหารเวลา
- 2.14 เป็นผู้ที่สามารถทำงานภายใต้ความกดดันได้

3. มีสามัญสำนึก

4. มีความยุติธรรม

5. มีความสามารถที่จะเห็นถึงความแตกต่าง
6. มีความริเริ่ม
7. มีความพยายาม

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2549 : 44) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดี คือผู้ทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่นช่วยทำ โดยการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน มีความรู้ความสามารถ การใช้สติปัญญาอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ เมื่อมีสติปัญญาดีก็เกิด ผู้บริหารที่ดีและมีความสามารถควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีเหตุผล
2. เป็นผู้ที่เข้าใจผู้อื่น
3. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์
4. เป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจและกล้ารับผิดชอบ
5. มีความรอบรู้
6. มีความสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้บริหาร คือ การที่ผู้บริหารสามารถกล้าตัดสินใจ มีความอดทน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ เพื่อจะทำให้อัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จ

ลักษณะผู้บริหาร

คุณลักษณะผู้บริหารที่จำเป็นและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของผู้นำในองค์กรนั้น มีหลายรูปแบบ ซึ่งได้มีนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ ต่างได้เสนอคุณลักษณะของผู้นำไว้หลากหลายและแตกต่างกัน ไว้ดังนี้

เสนห์ จูย์โต (2545 : 155-157) ได้เสนอลักษณะผู้บริหารที่ดีนั้น สามารถพิจารณาได้ 3 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. พิจารณาจากพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น เทคนิคการบังคับบัญชา การมอบหมายงาน เป็นต้น โดยแบ่งความเป็นผู้บริหารตามลักษณะการปฏิบัติงานออกเป็น 4 แบบ คือ

1.1 แบบยึดกฎระเบียบ (Regulative) คือ เป็นผู้บริหารที่ยึดกฎระเบียบแบบแผนเป็นหลักในการทำงาน

1.2 แบบบงการ (Directive) คือ ผู้บริหารที่ไม่เปิดโอกาสให้พนักงานแสดงความคิดเห็นในการทำงาน ชอบใช้อำนาจสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามที่ผู้บริหารต้องการ

1.3 แบบจูงใจ (Persuative) คือ ผู้บริหารที่มีศิลปะในการจูงใจเมื่อต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคล้อยตามและปฏิบัติตาม โดยที่ไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าต้องทำตามเพราะถูกบังคับ

1.4 แบบมีส่วนร่วม (Participative) คือ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือร่วมใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ผู้บริหารจะนำปัญหามาพิจารณาปรึกษาหารือภายในกลุ่ม และจะตัดสินใจ โดยยึดมติของกลุ่ม ไม่ยึดความเห็นของตนเป็นหลัก

2. พิจารณาบทบาทที่แสดงออก หมายถึง ผู้บริหารวางตัวหรือปฏิบัติตัวเหมาะสมกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยแบ่งแบบความเป็นผู้บริหารตามบทบาทที่แสดงออกเป็น 3 แบบ คือ

2.1 แบบบิดามารดาปกครองบุตร (Parental) คือ เป็นผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นได้บ้าง เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบปัญหาขอคำแนะนำปรึกษา จะน้อมรับคำปรึกษาและให้คำแนะนำไปปฏิบัติดังเสมือนหนึ่งคำแนะนำสั่งสอนของบิดามารดาซึ่งมีวุฒิและประสบการณ์มากกว่า ถ้ามีการฝ่าฝืนคำแนะนำหรือคำสั่งก็จะถูกตักเตือนหรือลงโทษตามที่ผู้บริหารเห็นควร

2.2 แบบใช้เล่ห์กล (Manipulative) คือ ผู้บริหารแบบใช้กลวิธีที่ไม่จำกัดรูปแบบ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินยอมและปฏิบัติตามความต้องการหรือคำสั่งของตนเอง ชอบกุเรื่องสร้างสถานการณ์ หรือให้คำมั่นสัญญาต่าง ๆ นานา เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามสำเร็จและเกิดผลดีขึ้นก็จะอ้างว่าเป็นผลจากความคิดและการเอาใจใส่ดูแลของตน แต่ถ้าเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็จะโยนความผิดให้ผู้อื่น

2.3 แบบเชี่ยวชาญ (Expert) คือ ผู้บริหารในแบบที่ได้รับการยอมรับเพราะมีความเชี่ยวชาญงานในสาขาใดวิชาหนึ่งเป็นพิเศษ เป็นผู้บริหารที่มีหน้าที่คอยช่วยเหลือแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา

3. พิจารณาจากผลงานของผู้นำ หมายถึง การพิจารณาจากงานที่ผู้บริหารทำนั้น ประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ได้แบ่งแบบภาวะผู้บริหาร โดยพิจารณาจากประสิทธิผลและความสำเร็จของงานออกเป็น 8 แบบ ใน 8 แบบนี้ ได้แบ่งประเภทที่มีประสิทธิผลมาก 4 แบบ และประเภทที่มีประสิทธิผลน้อย 4 แบบ

3.1 แบบมีประสิทธิผลมาก แบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

3.1.1 แบบนักบริหาร (Executive) คือ ผู้บริหารที่มองเห็นที่รู้จักใช้ความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด บังคับบัญชาโดยกระตุ้นและส่งเสริมกำลังใจให้ทุกคนช่วยกันคิดและมีส่วนร่วมในการทำงาน ก่อนวินิจฉัยสั่งการมักปรึกษาหารือหรือทำความเข้าใจร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อน เพื่อลดข้อผิดพลาดและให้คนส่วนใหญ่ยอมรับและรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำงาน

3.1.2 แบบนักพัฒนา (Developer) คือ ผู้บริหารที่เชื่อว่าความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ จะพยายามส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาและพยายามสนับสนุนให้พวกเขาก้าวหน้าตามกำลังความสามารถของแต่ละคน

3.1.3 แบบเผด็จการอย่างมีศิลปะ (Benevolent Autocrat) คือ ผู้บริหารมีชั้นเชิงในการบังคับบัญชาโดยไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าถูกบังคับหรือไม่พอใจ ลักษณะการสั่งงานจะเป็นไปอย่างนุ่มนวล มีชั้นเชิง โดยใช้กิริยาท่าทาง น้ำเสียง และมนุษยสัมพันธ์เป็นเครื่องนำทาง

3.1.4 แบบข้าราชการ (Bureaucrat) คือ ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานโดยยึดถือข้อระเบียบบังคับอย่างเคร่งครัด เข้มงวด แม้ในเรื่องเล็กน้อยก็ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้

3.2 แบบที่มีประสิทธิผลน้อย แบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

3.2.1 แบบประนีประนอม (Compromiser) คือ ผู้บริหารที่ตัดสินใจปัญหาต่างๆ ในหน่วยงาน โดยการไกล่เกลี่ยประนีประนอม โดยพยายามลดความกดดันและความขัดแย้งให้ลดน้อยลง

3.2.2 แบบนักบุญ (Missionary) คือ ผู้บริหารที่มีจิตใจเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีกับผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา หลีกเลี่ยงการตำหนิติเตียนให้โทษหรือการโต้เถียง มีทัศนคติว่ามิตรภาพ ความสงบราบรื่น และบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเองภายในหน่วยงานจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดี

3.2.3 แบบเผด็จการ (Autocrat) คือ ผู้บริหารที่มุ่งแต่ใช้อำนาจหน้าที่สั่งหรือควบคุมให้ผู้อื่นทำงาน โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกหรือความต้องการของผู้อื่น ไม่ชอบความโต้แย้งหน้าที่หลักคือทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสยบ และยินยอมทำตามคำสั่งโดยปราศจากการโต้แย้ง

3.2.4 แบบหนีงาน (Deserter) คือ ผู้บริหารที่ขาดความสนใจที่จะทำงานให้

สำเร็จมักหลีกเลี่ยงงาน ละเลยต่อหน้าที่และขาดความรับผิดชอบ บางครั้งอาจอิจฉาริษยาผู้อื่นที่ทำงานดีกว่า โดยขัดขวางการทำงานในรูปแบบต่างๆ เช่น ชะลอเรื่องไม่ยอมผ่านงานตามสาย บังคับบัญชาหรืออาจบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานเสียหาย

สมคิด บางโม (2546 : 75) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้จัดการนั้นมีลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเฉลียวฉลาด
2. มีความสามารถทางด้านสังคม
3. มีแรงจูงใจภายในที่ต้องการความสำเร็จ
4. มีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

กิติพันธ์ รุจิระกุล (2549 : 40-41) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้นำที่ควรมีนับขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. การมีสุขภาพร่างกายที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีความอดทน พร้อมทั้งเผชิญกับงานที่ต้องรับผิดชอบตลอดเวลา
2. อารมณ์ดี สามารถควบคุมและบังคับตนเองได้ และสามารถบังคับผู้อื่นได้ด้วย
3. สถิติปัญญาและคุณภาพของสมอง ผู้บริหารควรมีความสามารถในการที่จะศึกษาและเข้าใจประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้ผ่านพบมา มีความสามารถในการใช้สมอง มีไหวพริบ และสถิติปัญญา วินิจฉัยปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
4. ภูมิหลังทางสังคมและประสบการณ์ คือภูมิหลังที่สะอาด ทรงเกียรติ มีประสบการณ์กว้างขวาง และลึกซึ้งในงาน
5. บุคลิกภาพและความในใจ คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสมาธิใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเกรงใจ ซื่อสัตย์ กระตือรือร้น มีความกล้า มีความร่าเริง มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีอารมณ์ขัน และจะต้องมีกิริยา ความประพฤติ จรรยา ความสุภาพ ความอ่อนโยนและความไม่เห็นแก่ตัว
6. ลักษณะทางสังคม คือ ต้องการความร่วมมือกับคนอื่น เป็นผู้มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับในหมู่สังคม เข้าสังคมได้ดี มีความเฉลียวฉลาดในการเข้าร่วมสังคม

จากการศึกษาลักษณะผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพิจารณาลักษณะผู้บริหารมีอยู่สามหลักเกณฑ์ คือ พิจารณาจากพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน พิจารณาบทบาทที่แสดงออก พิจารณาจากผลงานของผู้นำ นอกเหนือจากการพิจารณาดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารควรมีลักษณะที่ดี มีสุขภาพร่างกายที่ดี อารมณ์ดี สถิติปัญญาและคุณภาพของสมอง ภูมิหลังทางสังคมและประสบการณ์ บุคลิกภาพและความในใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และลักษณะทางสังคม

ประเภทของผู้บริหาร

ในการทำงานทุกชนิด สิ่งสำคัญที่สุดสิ่งหนึ่งในการทำงานก็คือ การบริหารจัดการโดยธรรมชาติของมนุษย์จะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำงาน หรือมีการเกี่ยวข้องกันและกันเสมอ เพราะมนุษย์ไม่สามารถก้าวไปสู่การบรรลุเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตัวคนเดียว ซึ่งมีนักวิชาการได้แบ่งประเภทของผู้บริหารไว้ ดังนี้

วีระพงษ์ ไตรศิริกุล (2555:ออนไลน์) ได้จำแนกประเภทของผู้บริหารโดยอาศัยพื้นฐานสองอย่าง คือ ความแตกต่างทางแนวดิ่ง หรือ ความแตกต่างทางระดับการบริหาร และ ความแตกต่างทางแนวนอน หรือ ความแตกต่างโดยอาศัยเขตความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ความแตกต่างทางแนวดิ่ง แบ่งประเภทของผู้บริหาร ตามระดับการบริหาร ดังนี้

1.1 ผู้บริหารระดับสูง (Top Managers) ผู้บริหารระดับนี้จะอยู่ในระดับสูงสุดของสายการบังคับบัญชาและรับผิดชอบองค์กรโดยรวม

1.2 ผู้บริหารระดับกลาง (Middle Managers) ผู้บริหารระดับนี้จะอยู่ในระดับกลางของสายการบังคับบัญชาและรับผิดชอบหน่วยธุรกิจและแผนงานที่สำคัญ

1.3 ผู้บริหารระดับต้น (First - line Managers) ผู้บริหารระดับนี้จะอยู่ในระดับล่างสุดมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมการดำเนินงานประจำวันให้เป็นไปอย่างราบรื่น

2. ความแตกต่างทางแนวนอน การแบ่งประเภทของผู้บริหารตามแนวนอนเป็นการแบ่งประเภทของผู้บริหารตามขอบเขตของกิจกรรมและความรับผิดชอบ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารทั่วไป (General Manager)

2.2 ผู้บริหารตามหน้าที่ (Functional Manager)

2.3 ผู้บริหารโครงการ (Project Manager)

กัลยาณี สูงสมบัติ (2556 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความหมายและประเภทของบริหารไว้ว่า ผู้บริหาร หมายถึง สมาชิกในองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากร และประสานภารกิจของบุคคลอื่นในองค์กรให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นผู้แก้ปัญหาอุปสรรค จัดความยุ่งยากซับซ้อน ด้วยการปฏิบัติตามหลักการบริหารงานที่ดี โดยเน้นที่การวางแผน การจัดระเบียบ การควบคุม การรักษาระบบ และโครงสร้างองค์กรให้เป็นไปตามปกติ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ ผู้ควบคุมงาน หัวหน้าแผนก หัวหน้าฝ่าย ผู้จัดการสาขา รองประธาน ประธานกรรมการ กรรมการผู้จัดการ เป็นต้น แต่ผู้นำ (Leader) ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงมุ่งสร้างสิ่งใหม่ ๆ พัฒนาปรับเปลี่ยน มองการณ์ไกล ทำทาสสิ่งเดิม ๆ มุ่งทำในสิ่งที่ถูกต้อง และทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานไปได้ในทิศทางที่ถูกต้อง

โดยคำนึงถึงพื้นฐานความเป็นมนุษย์ คุณค่า และใส่ใจในเรื่องของอารมณ์ด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณสมบัติของผู้นำด้วย ในการกล่าวถึงเรื่องการบริหาร จึงมีการใช้คำว่า ผู้นำ และผู้บริหาร ไปด้วยกัน การแบ่งเป็นระดับของผู้บริหารนั้นเป็นการพิจารณาในแง่ของ ความรับผิดชอบ (Responsibility) ว่ารับผิดชอบอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด และต้องรับผิดชอบต่อ เรื่องสำคัญอย่างไร แต่การแบ่งประเภทของผู้บริหารจะพิจารณาในแง่ของอำนาจบังคับบัญชา (Authority) ว่ากำหนดไว้อย่างไร ประเภทของผู้บริหารแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ผู้บริหารทำหน้าที่สั่งการ (Line Manager) ผู้บริหารประเภทนี้ หากพิจารณาในด้านการใช้อำนาจก็คือ ผู้บริหารที่สามารถสั่งการให้บุคคลในหน่วยงานของตนเองได้ทุกอย่าง ถ้าพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบก็คือ ผู้บริหารที่รับผิดชอบความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กรอำนาจของผู้บริหารนี้คือ กำกับ ดูแล สั่งการ ประเมิน ลงโทษ เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง คนที่อยู่ในส่วนของผู้บริหารได้ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานทุกหน่วยงานทุกหน่วยงาน ก็เป็น Line Manager ของหน่วยงานนั้น คือสามารถสั่งการบุคคลในหน่วยงานของตนเอง หากพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบก็จะระบุได้ว่า ฝ่ายขาย ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดซื้อ และฝ่ายการเงิน เป็น Line ขององค์กร เป็นต้น

2. ผู้บริหารทำหน้าที่ให้คำแนะนำ (Staff Manager) อำนาจของผู้บริหารประเภทนี้ ตรงกันข้ามกับผู้บริหารที่ทำหน้าที่สั่งการ คือ สั่งการไม่ได้แต่ให้คำแนะนำ ให้การปรึกษาแก่ผู้บริหารที่ทำหน้าที่สั่งการได้เท่านั้น มีความรับผิดชอบทางอ้อมต่อความสำเร็จและล้มเหลวขององค์กร ช่วยให้งานของฝ่ายต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ที่ปรึกษาของฝ่ายการเงินให้คำแนะนำแก่ผู้จัดการฝ่ายการเงิน ที่ปรึกษาของฝ่ายผลิตให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้จัดการฝ่ายผลิต และที่ปรึกษาของฝ่ายขายให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้จัดการฝ่ายขายต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็น Staff ทั้งสิ้น หากพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบหน่วยงานที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานอื่นในองค์กรเรียกว่าเป็นงาน Staff ขององค์กร เช่น ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายกฎหมาย เป็นต้น ผู้จัดการของฝ่ายเหล่านี้ก็เป็น Staff Manager ขององค์กร แต่ผู้จัดการฝ่ายบริหารบุคคล ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ผู้จัดการฝ่ายกฎหมาย ก็เป็น Line Manager ของหน่วยงานตนเพราะสั่งการคนในฝ่ายของตนเองได้

3. ผู้บริหารทำหน้าที่สั่งการเฉพาะด้าน (Functional Manager) ผู้บริหารประเภทนี้จะได้รับมอบหมายให้สั่งการได้เฉพาะเรื่องบางเรื่องเท่านั้น ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาภาระของผู้บริหาร ทำหน้าที่สั่งการประกอบกับ Functional Manager มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ได้รับมอบหมายจาก Line Manager ให้สั่งการเฉพาะด้านเท่านั้น

4. ผู้บริหารทั่วไป (General Manager) เป็นผู้บริหารที่สามารถสั่งการได้ทุกหน่วยงาน

ขององค์กร มีความรับผิดชอบสูงและสั่งงานได้หลายหน้าที่ หลายกิจกรรมโดยไม่จำกัด ตามปกติ แต่แต่ละหน่วยงานมักจะมีความรู้มีความเชี่ยวชาญในงานของหน่วยงานนั้น เช่น ผู้จัดการฝ่ายการเงินจะมีความรู้ทางการเงิน ศึกษาทางการเงินหรืออบรมทางการเงินมาก่อน จึงจะมาเป็นผู้บริหารและรับผิดชอบงานในฝ่ายการเงิน ทำนองเดียวกันผู้จัดการฝ่ายการตลาดก็มีความรู้ทางการตลาด ผู้จัดการฝ่ายผลิตก็มีความรู้สามารถทางการผลิตจึงจะได้รับการแต่งตั้งเป็น Line Manager ของฝ่ายตลาดและฝ่ายผลิต แต่สำหรับผู้บริหารทั่วไปก็อาจมีความรู้อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้แต่ไม่รู้ทุกอย่างก็ได้ เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็น General Manager ก็จะต้องรับผิดชอบงานทุกอย่างทั้ง ๆ ที่งานบางอย่างอาจมีความรู้ไม่พอก็ได้ หากจะพิจารณาในแง่ของอำนาจบังคับบัญชา ผู้บริหารทั่วไปก็คือ Line Manager ของหน่วยงานทั้งหมดขององค์กรนั่นเอง

5. ผู้บริหาร (Administrator) หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร เช่น องค์กรที่เป็นหน่วยราชการ องค์กรการกุศล ส่วนท้องถิ่น เทศบาล หรือโรงพยาบาลของรัฐ เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารไม่ว่าจำแนกประเภทเป็นแนวตั้งหรือแนวนอน ย่อมหนีไม่พ้นเกี่ยวกับเรื่องของการใช้อำนาจหรืออิทธิพลกำหนดพฤติกรรมและความรู้สึกของคนอื่น ไม่ว่าจะใช้อิทธิพลต่อบุคคลแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อคนอื่นนั้น มักจะเป็นอิทธิพลที่มีผลต่ออารมณ์ของคนเหล่านั้น เช่น ทำให้คนมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะทำงานหนึ่งซึ่งแต่ก่อนไม่ยอมที่จะทำงานนั้น หรือเห็นว่าการนั้นน่าเบื่อหน่าย

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

องค์ประกอบในทุกสังคม ย่อมมีหัวหน้า หรือผู้นำ และผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เสมอความสำคัญของผู้นำจะมีมากน้อยเพียงใด ย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่คนทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะในองค์กรที่มีสมาชิกจำนวนมาก การที่จะอยู่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จำเป็นจะต้องมีผู้เป็นหลักในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทิศทางของการดำเนินงาน การสั่งการและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายสูงสุดขององค์กรร่วมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้นำ ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ โดยแยกพิจารณา ดังนี้

ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำหรือผู้นำ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการบริหารงาน ความสำเร็จของงานในองค์กร และยังมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อความก้าวหน้าหรือความถดถอยขององค์กร จึงมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544 : 13) กล่าวว่า ผู้นำ (Leader) กับภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นการมองคนละด้าน คำว่า ผู้นำมองเน้นที่ตัวบุคคล ส่วนคำว่า ภาวะผู้นำมองเน้นที่คุณลักษณะในตัวบุคคลเราสามารถใช้อำนาจของคำว่า ผู้นำ ได้โดยอาศัยหลัก 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่มีอำนาจอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น คำว่า “ผู้อื่น” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า “ผู้อื่น” ทุกคนในกลุ่มคนที่ผู้นำคนนั้นมีส่วนร่วม เพราะภาวะผู้นำมิได้เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการทั้งหมด หรือไม่กี่ไม่มีเลย แต่ภาวะผู้นำเกี่ยวกับความเป็นผู้นำมากหรือน้อยเพียงใด มากกว่าปริมาณคนที่เขานำ คือ อยู่ที่ความมากน้อยของอำนาจอิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคน

2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง (Two-way Process) คือ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือผู้ตามและในทำนองเดียวกัน บางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของเจตคตินิยมเผด็จการมักเป็นเผด็จการด้วย ส่วนผู้นำของกลุ่มคนที่เจตคติประชาธิปไตยก็มักเป็นที่มีความเป็นประชาธิปไตยด้วย

3. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร 2 คนนี้อาจจะเป็นคน ๆ เดียวกันได้แต่ไม่จำเป็นต้องเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนอาจมีหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่มผู้นำที่แท้จริง อาจเป็นคนอื่นซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจอิทธิพลและมีความสามารถในการจูงใจคน ให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ทั้ง ๆ ที่เขาไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งใด ๆ ทั้งสิ้น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 229) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีผู้ตามและมีอิทธิพลที่จะทำให้ผู้ตามช่วยกำหนดวัตถุประสงค์และบรรลุวัตถุประสงค์ หรือบุคคลที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุผลสำเร็จ โดยใช้อิทธิพลจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผนและรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์กร นอกจากนั้นแล้วผู้นำยังมีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์กรและพนักงานรวมทั้งสามารถใช้อำนาจหรืออิทธิพลต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อนำกลุ่มประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง การเป็นผู้นำนั้นเป็นเรื่องง่ายแต่การเป็นผู้นำที่ดีนั้นเป็นเรื่องยาก

เสนห์ จุ้ยโต (2545 : 147) ได้ให้ความหมายของผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคม องค์กร เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้กระตุ้นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ประสานผลประโยชน์และความขัดแย้ง ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะองค์กรของภาครัฐหรือเอกชน เพราะองค์กรจะมีความเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำหรือไม่เพียงใดนั้น สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ผู้นำในองค์กรมีภาวะผู้นำเพียงพอที่จะโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทำงานให้แก่องค์กรตามเป้าหมายที่ไว้วางใจหรือไม่นั่นเอง

เจษฎา บุญมาโฮม (2546 : 186) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง คนที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการให้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้า มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานหนึ่ง ๆ ในองค์กร

กิติ ตยัคคานนท์ (2543 : 21) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้าและผู้ตัดสินใจ เนื่องจากเป็นผู้มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาและจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือทางที่ชั่ว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้นำเป็นผู้มีศิลปะที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่นและนำบุคคลเหล่านั้นไปโดยได้รับความไว้วางใจและเชื่อใจอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังได้รับความเคารพนับถือ ความร่วมมือและมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา

เนตรพัฒนา ขาววิราช (2549 : 7) ได้ให้ความหมายของผู้นำว่า หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากคนอื่น ได้จากการแต่งตั้งหรือได้รับยกย่องให้เป็นหัวหน้าการดำเนินงานต่าง ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำ คือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้าและผู้ตัดสินใจในหน่วยงาน มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการที่จะต้องพยายามทำ

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถด้วยอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการสั่งการ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่หยุดนิ่งของกระบวนการ 3 อย่าง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “ภาวะผู้นำ” ไว้หลากหลายและแตกต่างกัน เช่น

วรเดช จันทรศร (2543 : 27) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงการหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดของโครงการ มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความผูกพัน และการยอมรับให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานในโครงการ ซึ่งสามารถทำให้เกิดได้ โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ของสมาชิกในโครงการเป็นสำคัญ

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 : 26) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1. เป็นความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำตามที่ผู้นำต้องการและสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้กระทำกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้
2. เป็นกระบวนการความเป็นผู้นำจากการใช้อิทธิพลที่จะใช้ควบคุมและประสานงานกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย
3. เป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างหนึ่งของผู้นำจะได้รับการยอมรับนับถือในพฤติกรรมของเขาจากสมาชิกของกลุ่มและกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. อิทธิพลในตัวของผู้ผู้นำที่นำมาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ โดยการชี้แนะผ่านกระบวนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
5. การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคล โดยมีบุคคลหนึ่งทำหน้าที่ให้การชี้แนะการกระทำดังกล่าว ทำให้บุคคลอื่น ๆ เชื่อมั่นในผลงานของเขา ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากลักษณะการแสดงออกในการชี้แนะตามที่เขาได้แนะนำไว้
6. ความคิดริเริ่มและการรักษาสภาพความเชื่อมั่นในการปฏิบัติร่วมกัน
7. การที่บุคคลที่มีอิทธิพลมากและทำให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับการบริหารงานประจำในองค์กร
8. เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรและมีการชักจูงให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนใช้อิทธิพลให้กลุ่มธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน

วิทยา ด้านธำรงกุล (2546 : 244) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า หมายถึง กระบวนการในการสร้างอิทธิพล เพื่อผลักดันให้ผู้อื่นทุ่มเททำงานให้ประสบความสำเร็จ กระบวนการนี้เป็นหนึ่งในสี่ของหน้าที่การบริหาร การนำและการบังคับบัญชา โดยใช้ภาวะผู้นำในการสร้างความรู้สึกร่วมกันและความกระตือรือร้น เพื่อให้ผู้ทำงานใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ที่จะขับเคลื่อนให้ทำงานประสบความสำเร็จ

เนตรพัฒนา ยาวีราช (2546 : 1) ให้ความหมายว่าภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นได้ไว้วางใจและให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการ บังคับบัญชาประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 15) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่า อะไรคือความสำคัญให้ภาพความเป็นจริง

ขององค์กรแก่ผู้อื่น ช่วยให้เห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน ภายใต้ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมของผู้นำในการใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่ง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์กรเป็นเป้าหมาย

คุณลักษณะของภาวะผู้นำ

การบริหารงานทุกองค์การ ทุกหน่วยงานจะประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เป็นที่ประทับใจแก่คนทั้งปวง ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ตัวผู้นำภายในองค์การที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานที่จะนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายจากนักวิชาการต่าง ๆ ที่ได้ให้ความหมายตามแนวคิด และทัศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ ดังต่อไปนี้

วารสาร รุ่งเรืองกิจ (2541 : 54-55) ได้กำหนดถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญของผู้นำหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะ

1.1 คุณลักษณะทางกาย เป็นสิ่งที่สัมพันธ์ได้ง่ายที่สุด ผู้นำจึงต้องใส่ใจดูแลสุขภาพและรูปร่างให้อยู่ในลักษณะแข็งแรงและสมส่วนเพื่อจะได้เกิดความคล่องตัวและกระฉับกระเฉงในการปฏิบัติงาน

1.2 คุณลักษณะด้านสติปัญญา ได้แก่ ความเป็นผู้มีความรู้ดี เฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบคอบและมีความจำดีด้วย ต้องมีความรู้ดีทั้งเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรู้ในเรื่องทั่วไป หมั่นศึกษาหาความรู้ให้ก้าวหน้าทันสมัย ทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ถ้าเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานก็สามารถให้คำปรึกษาแนะนำหรือแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ เป็นผู้มีความคิดไกล หาทางปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา มีโลกทัศน์กว้าง

1.3 คุณลักษณะด้านจิตใจ ผู้นำต้องเป็นผู้มีคุณธรรม คือ เป็นผู้ที่มีความดีงามตามหลักธรรมของศาสนาประจำใจอยู่เป็นนิจ มีความยุติธรรม มีความอดทนต่อความยากลำบากในงาน และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความเสียสละ รวมทั้งมีจิตใจเบิกบานอยู่เสมอ

1.4 คุณลักษณะด้านงาน จะต้องเป็นผู้มีความศรัทธาในองค์การ และงานที่ตนรับผิดชอบรักงาน รักผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบสูงและต้องการความสำเร็จสูง

1.5 คุณลักษณะด้านสังคม เนื่องจากงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้อง

อาศัยการประสานงานเพื่อความร่วมมือจากงานหน่วยอื่น ๆ ดังนั้นผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องเป็นผู้ที่เปิดตัวเอง ขอบการติดต่อพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่นด้วย สามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี มีความทันสมัย ทันใจ ทันคน ทันเหตุการณ์

2. ภาวะผู้นำด้านพฤติกรรม

2.1 พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานและมุ่งคน จะเน้นความสำเร็จของงานเป็นหลัก มักจะกำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของงานโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความรู้สึกหรือความต้องการของลูกน้อง ผู้นำแบบนี้ลูกน้องจะไม่ค่อยรัก แต่จะใช้ได้ดีกับผู้ที่มิได้บังคับบัญชาเป็นคนเกียจคร้าน ไม่รับผิดชอบและไม่ชอบงาน

2.2 พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้นำ มี 3 แบบ คือ

2.2.1 ผู้นำแบบอัตนิยมหรือเผด็จการ เป็นผู้นำที่ชอบใช้อำนาจสั่งการแบบเด็ดขาด กำกับดูแลใกล้ชิด ขาดความยืดหยุ่น เชื่อมมั่นในตนเองสูงและมุ่งแต่งานเป็นหลัก เหมาะสมสำหรับผู้ที่มิได้บังคับบัญชาไม่เก่ง ชอบรอคำสั่งและไม่ค่อยรับผิดชอบ

2.2.2 ผู้นำแบบเสรีนิยมหรือผู้นำแบบตามสบาย เป็นผู้นำที่ใจดี ให้อิสระแก่ลูกน้องอย่างเต็มที่ ไม่มีหลักการในการดูแลเหมาะสมสำหรับผู้นำที่มีลูกน้องเก่งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ

2.2.3 ผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นผู้นำที่เปิดให้ลูกน้องแสดงความคิดเห็นมีการปรึกษาหารือลูกน้องในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของกิจการทำให้เกิดขึ้นในตัว ผู้ได้บังคับบัญชาเหมาะสมสำหรับงานที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ลูกน้องมีความรับผิดชอบพอสมควรและผู้นำใจกว้าง

3. ภาวะผู้นำตามทันการณ์

จากการพิจารณาถึงภาวะผู้นำด้านพฤติกรรมและพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้นำแล้ว จะเห็นได้ว่าไม่มีภาวะผู้นำหรือพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้นำแบบใดจะสามารถใช้ได้ทุกสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือกับลูกน้องทุกคน ผู้นำจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ เหตุการณ์และลูกน้องแต่ละคนด้วย ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีความสามารถ มีความยืดหยุ่น ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

พลสิทธิ์ หนูชูชัย (2543 : 4-5) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์และประสบความสำเร็จ ดังนี้ คือ

1. เป็นผู้มีความสามารถ กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านการงานและ

ส่วนตัว มีสติปัญญาและไหวพริบ มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างเชี่ยวชาญในกระบวนการบริหาร มีความสามารถในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการได้ทันทั้งที่และทันต่อสถานการณ์ทุกประเภท มีความคิดริเริ่ม รู้วิธีพิจารณาลำดับความสำคัญของงานได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถในการสื่อความหมายได้ดีทั้งพูดและเขียนสำหรับในด้านส่วนตัว ผู้นำที่ดีควรมีร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ที่สมบูรณ์ มีความคล่องแคล่วว่องไว ปรับตัวให้ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยุติธรรม ปราศจากอคติกับผู้อื่นมีจิตใจที่ยึดมั่นในพรหมวิหาร 4 อยู่เสมอ

2. มีความรับผิดชอบ ผู้นำที่ดีควรมีความรับผิดชอบมีมานะอดทนในหน้าที่การงานอย่างเต็มที่ สามารถแก้ไขปัญหามาได้ทุกรูปแบบโดยไม่บ่ายเบี่ยงหรือเกี่ยงให้ผู้อื่นทำหน้าที่แทนพยายามทำงานให้สำเร็จด้วยตนเองไม่จับจดพร้อมที่จะรับผิดชอบเมื่อทำงานผิดพลาดและห้ค้นหาวิธีการปรับปรุงงานในหน่วยงานของตนให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูด กล้าทำ พร้อมทั้งจะตัดสินใจด้วยตนเองเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น หนักแน่น สุขุม ไม่หุนเหิน ไม่เอาเรื่องส่วนตัวปนกับเรื่องงาน ไม่เห็นแก่ตัวและอามิสสินจ้าง มีนิสัยตรงไปตรงมา เปิดเผย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่ประจบสอพลอผู้มีอำนาจเหนือตน วางตัวเป็นผู้ใหญ่ มีโครงการและแผนการดำเนินงานที่ทันสมัย

4. มีมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การมีบุคลิกภาพลักษณะที่ดี ยิ้มแย้ม รู้จักเอาใจใส่ดูแลและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อมีทุกข์ร้อน ตระหนักถึงสภาวะทางจิตของผู้ใต้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ ฐานะความต้องการ ตลอดจนความสนใจของผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถในการใช้ภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดีทั้งในด้านการสนทนา แสดงปาฐกถา เขียนบทความหรือข้อเขียนอื่น ๆ

5. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถ การเป็นผู้นำมิได้หมายความว่าจะเป็นผู้บริหารที่บริหารงานได้ถูกต้องตลอดเวลา เพราะในบางขณะผู้นำก็อาจบริหารงานผิดพลาดได้เช่นกัน

6. กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี การที่ผู้นำประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านการงานและส่วนตัว ด้วยการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ เสียสละ มีอุดมคติ อุดมการณ์ที่ดีน่าเชื่อถือเป็นแบบอย่างยอมทำให้ได้รับความนิยมนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงใจ

7. คำนี้ถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ของหน่วยงานเป็นสำคัญเสมอ การเป็นผู้นำที่ดีแม้จะมีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ตาม ยังต้องเป็น

ผู้ที่ยึดมั่นในนโยบาย และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงผลประโยชน์ของหน่วยงานอันเป็นส่วนร่วมอยู่เสมอ พยายามส่งเสริมให้หน่วยงานประสบความสำเร็จตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้

พงศ์โพยม วาศภูติ (2547 : 5-6) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานนั้น ผู้นำจะต้องแสดงภาวะผู้นำในเชิงบริหารที่สามารถสร้างภาวะผู้นำได้ชัดเจน เป็นจริงและมีศีลธรรม จริยธรรม เป็นผู้ผลักดันวิสัยทัศน์ โดยส่งเสริมให้ทุกคนที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์มีจิตสำนึก และมุ่งมั่น ทุ่มความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยหลอมรวมความสามารถ และประสบการณ์ของทุกคนในท้องถิ่นและชุมชนมาสร้างงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตระหนักเห็นความสำคัญของการวางแผน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต้องมีการทบทวนพัฒนา และนำไปปฏิบัติ สร้างบรรยากาศความร่วมมือ ความปลอดภัย และพลังสนับสนุนโดยใช้สัมพันธที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ คำพูด และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ ผู้นำแบบมืออาชีพควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน
2. ความสามารถด้านการพัฒนาท้องถิ่น ต้องเข้าใจแนวคิดในด้านการพัฒนาอย่างชัดเจน รวมทั้งการนำไปใช้ในท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการพัฒนาทักษะของผู้นำท้องถิ่น
3. การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารและความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลให้แก่ผู้ร่วมงาน
4. ใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาเปลี่ยนแปลง โดยใช้แนวทางที่ดีมีประสิทธิภาพ
5. ชุมชนสัมพันธ์ โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยใช้กิจกรรมความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำนั้น จะต้องมีความรู้ คุณลักษณะบุคลิกภาพดี มีจิตใจดีงาม มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น มีความยุติธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์และกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง จัดลำดับความสำคัญของงานได้ดี เต็มไปด้วยความรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม

คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการบริหารจัดการ

ในการบริหารงาน คงจะไม่ผิดนักหากจะพูดว่า “คือการบริหารคน” นั่นเอง เพราะ คน เป็นผู้กำหนดวิธีการ หรือระบบ การได้มาและการบริหารการใช้ไปของทรัพยากร เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด และผลสำเร็จของงาน มีนักวิชาการ ได้ให้แนวคิดและความหมายไว้หลายด้าน ดังนี้

วรารัตน์ เทียวไพรี (2542 : 154) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความพยายามสูงมีความปรารถนาให้งานสำเร็จมีความทะเยอทะยาน มีพลังในการทำงานและมีความคิดริเริ่ม
2. ปรารถนาที่เป็นผู้นำบุคคลอื่น ต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น มีความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน
3. มีความซื่อสัตย์และซื่อตรง ต้องการสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับบุคคล
4. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ผู้นำต้องแสดงถึงความเชื่อมั่นให้มีความแน่ใจว่าตนเองตัดสินใจถูกต้อง และนำไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง
5. มีความเฉลียวฉลาด ผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถในการรวบรวมความคิดวิเคราะห์ การแปลความหมาย มีวิสัยทัศน์ สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้
6. มีความรอบรู้ในการทำงาน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและเทคนิคการทำงานเป็นอย่างดี

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2542 : 45-47) กล่าวถึงหลักการบริหาร ไว้ดังนี้ หลักการบริหารได้ วิเคราะห์ความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใด ประสิทธิภาพสำเร็จมากน้อยกว่ากันหรือไม่ขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ประการ

1. ทักษะเชิงเทคนิค หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการบริหารงานให้บรรลุ ต้องอาศัยประสบการณ์ศึกษาอบรม ทักษะเชิงเทคนิคเป็นทักษะที่ผู้บริหารพัฒนาตนเองได้ไม่ยาก เพราะเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับงาน
2. ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ทักษะความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับสมาชิกของกลุ่ม สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกของกลุ่ม สามารถสร้างแรงจูงใจ ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ เป็นทักษะเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับคนอื่น
3. ทักษะเชิงมนโคติ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานในทุกลักษณะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของตนกับหน่วยงานอื่น เป็นทักษะที่ผู้บริหารระดับหัวหน้างานจะขาดมิได้ เป็นทักษะเกี่ยวกับการทำงาน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของผู้บริหาร ในการบริหารงานมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล บริหารต้องเป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานและเทคนิค ทักษะ เกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี มีความเฉลียวฉลาด และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม

ผู้บริหารที่ดีต้องมีพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงผู้บริหารที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (2540 : 54) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านธรรมะสำหรับผู้บริหาร วิธีบริหารงานที่ดี คือธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งเดชะพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งคนและผลงาน นักบริหารแบบธรรมาธิปไตยยึดหลักในการบริหารมีธรรมที่เรียกว่า พละ 4 ประการ คือ

1. ปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด
2. วิริยะพละ กำลังแห่งความเพียร
3. อหิงสาพละ กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต
4. สัจจะพละ กำลังสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์

พละหรือกำลังแห่งคุณธรรมทั้ง 4 ประการ จะช่วยให้นักบริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ นักบริหารจะสามารถวางแผนจัดตั้งองค์กร แต่งตั้งบุคลากร อำนาจการ และควบคุมได้ดีต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ ยังมีคุณธรรมทั้ง 4 ข้อนี้เพิ่มมากขึ้นเท่าใดยิ่งทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

พระราชวรมุณี (2541 : 3) สรุปคุณธรรมของผู้บริหาร ไว้ว่า ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ที่เป็นสากลที่เน้นด้านปัญญาความรู้แล้ว คือ มองกว้าง คิดไกล และไฟสูง ยังต้องยึดมั่นในคุณธรรมด้วยธรรม ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนำมาใช้แล้วเกิดความร่วมมือร่วมใจในโรงเรียน งานดำเนินไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อย

พระธรรมปิฎก (2543 : 27) ได้กล่าวถึง คุณธรรมของผู้นำและผู้ปกครอง 10 ประการ ดังนี้

1. ทาน ให้ปันช่วยประชา คือบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้เขาได้มีใช้เพื่อเอามาจากเขา เอาใจใส่อำนวยความสะดวก อนุเคราะห์ให้ประชาราษฎร์ ได้รับประโยชน์สุข ความสะดวกปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนประสบทุกข์ และให้ความสนับสนุนแก่คนทำความดี
2. ศีล รักษาความสุจริต คือ ประพฤติดีงาม สාරวมกาย และวจีทวาร ประกอบแต่การ

สุจริต รักษาเกียรติคุณ ประพฤติให้ควรเป็นตัวอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของประชาราษฎร์มิให้มีข้อที่ผู้จะดูแคลน

3. ปริงจาจะ บำเพ็ญกิจด้วยเสียดสละ คือ สามารถเสียดสละความสุขสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของคนได้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

4. อาชชวะ ปฏิบัติการโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรงทางสัตย์ไว้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

5. มัททวะ ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่ง หยาบคาย กระด้าง ถือองศ์ มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ควรได้รับความรักภักดี แต่มีขาดยำเกรง

6. ตปะ พันมัวมาด้วยเผากิเลส คือ แผลเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิต ระวังยับยั้งข่มใจได้ ไม่หลงไหลมกมุ่นในความสุขสำราญและการปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอหรืออยู่อย่างง่าย ๆ สามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้บริบูรณ์

7. อักโกธะ ถือเหตุผลไม่โกรธา คือ ไม่เกรี้ยวกราด ไม่วินิจฉัยความและกระทำด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาประจำใจไว้ระงับความเคืองชุ่น วินิจฉัยความและกระทำ ด้วยจิตอันสุขุมราบเรียบตามธรรม

8. อวิหิงสา มือหิงสานำร่วมเย็น คือ ไม่หลงระเริงอำนาจ ไม่บีบบังคับกดขี่ มีความกรุณา ไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใดด้วยอาศัยความอำนาจ เกิดขัดขัง

9. ขันติ ชำระเชิญด้วยขันติ คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยากถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ทอดยถถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไรก็ไม่หม่อมคำลึงใจ ไม่ยอมละทิ้งกิจกรณที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

10. อวิโรธนะ มีปฏิบัติคลาดจากธรรม คือ ประพฤติให้ผิดจากประศาสนธรรมอันถือประโยชน์สุขความดีงามของรัฐและราษฎรเป็นที่ตั้งอันใดประชาราษฎร์ปรารถนาโดยชอบธรรม ก็ไม่ขัดขืน การใดจะเป็นไปโดยชอบธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ก็ไม่ขัดขวางวางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำ ดิร้าย ลาก สักการะหรืออิฏฐารมณ์อนิฏฐารมณ์ใด ๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุคิธรรม คือ ความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผน หลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติกให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

สุวัฒน์ วงศ์หมั่น (2547 : 23) ได้กล่าวถึง หลักธรรมสำหรับพระราชา นักบริหาร นักปกครองบ้านเมืองและผู้มีหน้าที่ปกครองดูแลผู้อื่น ดังนี้

1. ทาน คือ การให้ทรัพย์สินของการบำรุงเลี้ยงดู

2. คีต คือ ความประพฤติตนเรียบร้อย
3. บริจาค คือ การเสียสละความสุขแห่งตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น
4. อาชวาระ คือ ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ
5. มัททวะ คือ ความสุภาพ อ่อนโยน อหยาศัยดี
6. ตบะ คือ การระงับยับยั้งมิให้กิเลสเข้าครอบงำ
7. อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ
8. อวหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน
9. ชันติ คือ ความอดทน ความยากลำบาก ตรากตรำ
10. อวิโรธนะ คือ ความไม่ประพฤตินิโคตติในธรรม

ประชัน คณะนวัน (2554 : 39) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จได้ก็คือความดีงามทางด้านจิตใจ ด้านความคิดและการกระทำ หรือผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ดังนี้

1. มุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ
2. มีเมตตากรุณา ยึดหลักพรหมวิหารสี่ และหลักธรรมทางศาสนา
3. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ตรงเวลา ไม่ยกยอกนื้อ โกง แต่งกายเรียบร้อย
4. ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคต่อผู้ได้บังคับบัญชา
5. พึงหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อให้เป็นผู้ที่ทันสมัย
6. ไม่ใช้กลวิธีหรืออิทธิพลเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว
7. พึงรักษาความลับของผู้ได้บังคับบัญชา
8. พึงรับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น
9. พึงอดทนด้วยเยือกเย็นต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตร
10. พึงเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ
11. พึงระมัดระวังคำพูด ไม่ดูคำคนอื่นต่อหน้าคนทั้งหลาย
12. พึงงดเว้นอบายมุขทั้งปวง อันจะทำให้สังคมรังเกียจ
13. พึงสุภาพอ่อนโยนกับผู้ได้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
14. ต้องมีความซื่อสัตย์
15. ไม่สร้างความเป็นอันธพาลแก่ตนเองและผู้อื่น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน ยึดหลักทศพิธราชธรรม คือ

ธรรมสำหรับผู้ปกครองในการปกครองดูแลผู้อื่น ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ และเคร่งครัด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบไปด้วยคุณลักษณะของผู้นำ หรือผู้บริหารที่พึงประสงค์ ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายจากนักวิชาการ ต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

ความหมายของคุณลักษณะ

ความหมายของคุณลักษณะ คุณลักษณะเป็นองค์ประกอบหรือคุณสมบัติของบุคคล เป็น พื้นฐานของบุคลิกภาพ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พลสิทธิ์ หนูชูชัย (2543 : 4 - 5) กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักการเมือง ท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ดี เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถ กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี และคำนึงถึง ผลประโยชน์ของหน่วยงานเสมอ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 253) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า หมายถึง “เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นถึงความคิดหรือลักษณะประจำ” คุณลักษณะของผู้บริหาร คือ สิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย ภาพพจน์ที่มองตนเอง บทบาททางสังคม หรือความชำนาญงานเฉพาะของผู้บริหารซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จผลดีเยี่ยม

สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์ (2550 : 111) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะปรุงแต่งต่าง ๆ เฉพาะรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่เป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพ ภาวะด้านอารมณ์และจิตใจ ความต้องการ แรงขับ และค่านิยม

สรุปได้ว่า คุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติของบุคคล เป็นองค์ประกอบ ซึ่งอาจอยู่ภายในตัวบุคคล หรือแสดงออกโดยการกระทำหรือโดยพฤติกรรม

ความหมายของผู้นำ

กล่าวถึงผู้นำ บุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรม บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพา กลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์เพื่อจุดหมายที่วางไว้ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของผู้นำไว้หลายท่าน ดังนี้

สถิต วงศ์สวรรค์ (2542 : 239) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ใช้อำนาจที่ติดมากับตำแหน่ง จะเป็นหัวหน้า หรือผู้บริหาร ถ้าบุคคลใดใช้อำนาจของตนเอง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่จะเป็นผู้นำ เพราะฉะนั้น หัวหน้าที่มีความเป็นผู้นำอยู่ด้วยจะปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปได้ดีกว่าหัวหน้าที่เป็นผู้บริหารเพียงอย่างเดียวและในทำนองเดียวกันกับผู้นำที่ไม่มีตำแหน่งหรือไม่ได้เป็นผู้บริหารก็อาจจะแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำกลุ่มไม่ราบรื่นนัก

กวี วงศ์พุม (2545 : 14-15) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำ หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่มเปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง
2. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำ ทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกทางด้วย
3. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่ม ซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะของบุคคลเป็นฐาน และสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้
4. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่าง คือ สามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด
5. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

เยวพา เดชะคุปต์ (2545 : 129) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่พยายามรวบรวมความต้องการ และประสานความคิดของสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน ผู้นำจะมีส่วนช่วยให้กลุ่มได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน และดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น โดยวิธีการที่เหมาะสม ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่ใช้อำนาจสูงสุด แต่คือผู้ที่สามารถกระตุ้นให้คนทำงานร่วมกันได้

โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์ (2548 : 219) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมที่จะชักจูงและนำคนอื่นให้ทำงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

สรุปได้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่ได้รับการยอมรับ การคัดเลือก หรือการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ เช่น การวางแผน ตั้งการ ควบคุม ชี้แนะช่วยเหลือ ให้กลุ่มหรือองค์กรสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คุณลักษณะของความเป็นผู้นำ

คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี คืออย่างไร คำถามนี้ไม่มีใครสามารถตอบได้ถูกต้องและเป็นจริงร้อยเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เพราะสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารแตกต่างกันออกไป การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร มีนักวิชาการได้ศึกษาและรวบรวมไว้หลายท่าน ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2540 : 105) กล่าวว่า การศึกษาแบบผู้นำในลักษณะนี้สามารถจำแนกผู้นำได้ 3 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตตนิยม หรืออัตตาศิปไตย หรือแบบเผด็จการเป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่มีลักษณะถือตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองมาก ชอบวางท่าใหญ่โต ต้องการขยายอำนาจของตนออกไปทุกวิถีทางด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะกระทำได้
2. ผู้นำแบบเสรีนิยม ผู้นำแบบนี้ใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย ปล่อยให้เป็นที่ของผู้ใต้บังคับบัญชากำหนดแนวทางที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานเอง ผู้บังคับบัญชาคอยแต่จะลงนามหรือผ่านเรื่องเท่านั้น
3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบนี้เป็นแบบที่จัดว่าดีที่สุดและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานมากที่สุด เป็นพวกใจกว้าง ถืออำนาจของกลุ่มเหนือกว่าตัวเอง จะดำเนินการสิ่งใดก็มักจะกระทำไปในนามของกลุ่มเพราะต้องการที่จะให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารงานจะเน้นหนักไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

วารกรณ์ รุ่งเรืองกิจ (2541 : 54) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญของผู้นำหรือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุณลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย เป็นสิ่งที่สัมพันธ์ได้ง่ายที่สุด ผู้นำจึงต้องใส่ใจดูแลสุขภาพรูปร่างให้อยู่ในลักษณะแข็งแรงและสมส่วน เพื่อจะให้เกิดความคล่องตัวและกระฉับกระเฉงในการปฏิบัติงาน
2. คุณลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ ความเป็นผู้มีความรู้ดี เฉลียวฉลาด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบคอบและมีความจำดีด้วย ต้องมีความรู้ดีทั้งเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และความรู้ในเรื่องทั่วไป หมั่นศึกษาหาความรู้ให้ก้าวหน้าทันสมัย ทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ถ้าเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานก็สามารถให้คำปรึกษาแนะนำหรือแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ เป็นผู้มีความคิดไกล หาทางปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา มีโลกทัศน์กว้าง
3. คุณลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ ความเป็นผู้มีคุณธรรม คือ เป็นผู้ที่มีความดีงามตามหลักธรรมของศาสนาประจำใจอยู่เป็นนิจ มีความยุติธรรม มีความอดทนต่อความยากลำบากในงาน และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความเสียสละ รวมทั้งเป็นผู้มีจิตใจเบิกบานอยู่เสมอ

4. คุณลักษณะทางงาน จะต้องเป็นผู้มีความศรัทธาในองค์กรและงานที่ตนรับผิดชอบ รักผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มีความรับผิดชอบสูงและต้องการความสำเร็จสูง

5. คุณลักษณะทางสังคม เนื่องจากงานองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องอาศัยการประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องเป็นผู้เปิดตัวเอง ชอบการติดต่อพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่นด้วย สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี มีความทันสมัย ทันใจ ทันคน ทันเหตุการณ์

พิมพีใจ โอภาณุรักษธรรม (2542 : 65-66) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีคุณสมบัติด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงานดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ถึงนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจการงานในหน่วยงานของตน
2. มีแผนในการดำเนินงาน และหมั่นเอาใจใส่ปรับปรุงงานอยู่เสมอ
3. หมั่นศึกษาหาความรู้ ปรับปรุงงานอยู่เสมอ
4. จัดให้มีระบบการติดต่อกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ
5. รู้จักใช้คนให้เหมาะกับงาน
6. มีความซื่อสัตย์
7. ติดตามงานอยู่เสมอ
8. รู้จักพิจารณาลำดับความสำคัญของงาน งานด่วนต้องรับทำก่อน
9. เป็นผู้มีพรหมวิหารสี่
10. มีความยุติธรรม
11. เป็นคนตรงต่อเวลา
12. หมั่นอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสามารถในการทำงาน
13. เป็นคนมีความคิดริเริ่ม และสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความคิดริเริ่ม
14. กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและหาทางปรับปรุงงานของหน่วยงานของตนอยู่เสมอ
15. เป็นคนใจกว้าง และมีใจหนักแน่นต่อสภาพการณ์ และคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตร
16. อย่าเป็นคนหูเบา ต้องฟังความเห็นทุกด้านก่อนแล้วจึงสั่งการ หรือปฏิบัติการแต่อย่าเมินต่อข่าวลือหรือคำบอกเล่า
17. เป็นผู้ที่ไม่กลัวยอมรับผิด

พยอม วงศ์สารศรี (2542 : 189) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บังคับบัญชาที่ดีว่าคุณสมบัติของผู้บังคับบัญชานั้นว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการทำงานซึ่งคุณสมบัติของผู้บังคับบัญชาที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความเข้าใจความเป็นมนุษย์ ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. มีปฏิภาณไหวพริบดี กล่าวได้ว่าทันต่อสภาพการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ
3. มีความสามารถในการประสานงานและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาดภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ
4. มีลักษณะการเป็นผู้นำ ที่ดี เป็นที่ศรัทธาของผู้ใต้บังคับบัญชา
5. มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อคำสั่งที่สั่งออกไป เช่น ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานพลาดเพราะผู้บังคับบัญชาสั่งไปผิด จะต้องไม่กล่าวโทษ
6. มีอารมณ์มั่นคง การที่อารมณ์มั่นคงนี้ ส่งผลต่อความรู้สึกรับฟังใจและเต็มใจในการทำงาน
7. ไม่เคร่งครัดต่ออำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการจนเกินไป
8. มีทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ที่พอเพียงในการทำงาน มอบหมายงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา คุณสมบัติของผู้บังคับบัญชา ดังกล่าว หากจะนำมาประกอบกันเป็นทักษะก็จะได้ทักษะ 3 ประการ คือ ทักษะด้านความคิด (คิดเก่ง) (Conceptual Skill) ทักษะด้านมนุษย์ (เก่งคน) (Human Skill) ทักษะด้านเทคนิค (เก่งงาน) (Works Skill) จะพบว่าผู้บังคับบัญชาที่ดีจะมีทั้ง 3 ทักษะ เพียงแต่ว่ามีตำแหน่งเป็นผู้จัดการในระดับใด ความเข้มของทักษะทั้งสามก็จะลดหลั่นกันไป แต่อย่างไรก็ตามทักษะด้านมนุษย์นั้นมีบทบาทและสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการระดับใดนั้นย่อมเป็นการยืนยันว่า บทบาททางด้านพฤติกรรมศาสตร์จะเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งในหน้าที่ผู้บริหาร ทั้งนี้ เพราะความรู้ในด้านปัจจัยมนุษย์ ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงานของตนได้อย่างแท้จริง

นพ ศรีบุญนาค (2545 : 84) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของผู้นำที่ประสบผลสำเร็จมี 4 ประการ ด้วยกัน คือ

1. ความเฉลียวฉลาด
2. วุฒิภาวะ
3. แรงจูงใจภายในที่มุ่งความสำเร็จ
4. การให้ความสำคัญกับพนักงาน

ถวิล มาตรเลียม (2546 : 28-29) กล่าวว่า การมีผู้นำแบบมืออาชีพว่า ผู้นำของท้องถิ่น และชุมชน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีพลังสูงสุดในการกำหนดประสิทธิผลประสิทธิภาพของท้องถิ่น และชุมชน ดังนั้นผู้นำแบบมืออาชีพ จึงมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความมุ่งมั่นที่จะนำคณะบุคคล และตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น สุขุม รอบคอบกับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน
2. มีความคิดริเริ่มสูง มุ่งเป้าหมาย ความรู้ ความกระฉับกระเฉงเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา ท้องถิ่นและชุมชน มีความเข้าใจเป้าหมายความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน
3. เป็นตัวอย่างที่ดีด้วยการทำงานหนัก ตระหนักถึงเอกลักษณ์เฉพาะของผู้นำท้องถิ่น แต่ละคน เช่น ท่าทาง เจตคติ ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์เฉพาะ เหล่านั้น
4. มีภาวะผู้นำ สามารถสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้นำท้องถิ่น สร้างบรรยากาศในการทำงาน
5. เป็นผู้นำเชิงรุก (Proactive) มากกว่าเชิงรับ (Reactive) นั่นคือ เข้าหาปัญหา ควบคุม สถานการณ์ เตรียมพร้อม ป้องกัน สืบค้น ปรับปรุง ประยุกต์เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ต้องมีความตื่นตัว สามารถตัดสินใจได้อย่าง รวดเร็วและถูกต้อง มีความสามารถในการจูงใจคน และมีความฉลาดรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ

พงศ์ไพยม วาศภูติ (2547 : 5-6) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานนั้นผู้นำ จะต้องแสดงภาวะผู้นำในเชิงบริหารที่สามารถสร้างภาวะผู้นำได้ชัดเจน เป็นจริงและมีศีลธรรม จริยธรรม เป็นผู้ผลักดันวิสัยทัศน์ โดยส่งเสริมให้ทุกคนที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์มีจิตสำนึก และ มุ่งมั่น สู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยหลอมรวมความสามารถ และประสบการณ์ของ ทุกคนในท้องถิ่นและชุมชนมาสร้างงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตระหนักเห็นความสำคัญของการวางแผน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต้องมีการทบทวนพัฒนา และนำไปปฏิบัติ สร้าง บรรยากาศความร่วมมือ ความปลอดภัย และพลังสนับสนุน โดยใช้สัมพันธที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการ กระทำ คำพูด และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ ผู้นำแบบมืออาชีพควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการ พัฒนาท้องถิ่นและชุมชน
2. ความสามารถด้านการพัฒนาท้องถิ่น ต้องเข้าใจแนวคิดในด้านการพัฒนาอย่างชัดเจน รวมทั้งการนำไปใช้ในท้องถิ่นและชุมชน เพื่อการพัฒนาทักษะของผู้นำท้องถิ่น
3. การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารและความ รับผิดชอบที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคลให้แก่ผู้ร่วมงาน

4. ใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาเปลี่ยนแปลง โดยใช้แนวทางที่ดีมี ประสิทธิภาพ

5. ชุมชนสัมพันธ์ โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยใช้กิจกรรมความร่วมมือ ในรูปแบบต่าง ๆ

เดโช สวานานนท์ (2548 : 191-194) กล่าวว่า ผู้นำ จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

1. ฐานะ ผู้นำควรมีฐานะดี ไม่เดือนร้อน มีความพร้อมทางการเงิน และมีสภาพ ความเป็นอยู่ที่มั่นคง ไม่หวังใช้อำนาจในการสร้างฐานะ และควรมีครอบครัวอบอุ่น

2. การศึกษา ผู้นำควรมีระดับการศึกษาเหมาะสม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการ ทำงาน วุฒิต่างการศึกษา สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อนำมา พัฒนางาน มีความรู้และมีความสามารถในการบริหารงาน และส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ ด้านต่าง ๆ

3. ความซื่อสัตย์สุจริต ผู้นำควรปฏิบัติงานเปิดเผย ปฏิบัติงานตามกฎหมาย อย่าง เกร่งกรี้ด และให้โอกาสมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้

4. ความยุติธรรม ผู้นำควรปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความโปร่งใส ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

5. ความขยันขันแข็ง ผู้นำควรมีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน ติดตามงานเป็น ประจำและสม่ำเสมอ ร่วมกิจกรรมขององค์กรเป็นประจำ

6. ความเชื่อมั่นในตัวเอง ผู้นำควรกล้าตัดสินใจเมื่อมีปัญหา สามารถแก้ปัญหาความ ขัดแย้งในองค์กรได้ดี มีความสุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน

7. ความเสียสละ ผู้นำควรอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือผู้อื่นปฏิบัติงาน ด้วย ความอดทนและเสียสละ

8. ความคิดริเริ่ม ผู้นำควรกล้าคิดกล้าทำสิ่งใหม่ ๆ ปรับปรุงการให้บริการและมีการ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารงาน

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2555 : ออนไลน์) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี จะช่วย พัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการองค์กร เป็นคุณสมบัติพื้นฐาน ของผู้บริหาร ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ

1.2 มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาผู้ร่วมงาน

1.3 มีความสุจริตโปร่งใส และเที่ยงธรรม มีฝ่ายจัดทำแผนที่เข้มแข็ง แม่นยำใน

กฏระเบียบ

1.4 มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และกล้าตัดสินใจปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.5 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาองค์กร เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการวางแผน จัดทำโครงการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อยู่ตลอดเวลา

1.6 การวางคนได้เหมาะสมกับงาน (Put the Man in the Right Job.)

1.7 มีการสร้างทีมงาน (Team work) ที่เข้มแข็ง

1.8 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.9 มีความรู้ ความแม่นยำในกฏระเบียบของทางราชการ

1.10 มีการบริหารโดยใช้องค์กรเป็นฐาน

2. ด้านบุคลิกภาพ

2.1 ควรีบุคลิกภาพที่ดี โดยเฉพาะความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดี

2.2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.3 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมตามรูปแบบวัฒนธรรมและค่านิยม ซึ่งจะ
เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธา และเป็นที่ยอมรับกับบุคคล
ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3. ด้านภาวะผู้นำ

3.1 ควรีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3.2 มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งงานและมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติได้อย่าง
รวดเร็ว

3.3 มีความสามารถในการให้คำแนะนำการแก้ปัญหาการบริหารงานในสำนักงานได้ อย่างมี
ประสิทธิภาพ ซึ่งการมีภาวะนำสูงจะส่งผลต่อการบริหารจัดการให้หน่วยงานดำเนินการไปสู่
เป้าหมาย

3.4 มีความสามารถในการแก้ปัญหา จัดความขัดแย้งในองค์กร

4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

4.1 ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

4.2 มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงานและหน่วยงาน

4.3 มีความสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงาน

4.4 มีความยุติธรรมและสามารถปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานได้อย่างเสมอภาค

4.5 มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล

4.6 มีความบริสุทธิ์ใจและจริงใจต่อผู้ร่วมงาน

4.7 มีความเมตตา กรุณา ต่อบุคลากรหน่วยงาน

จากการศึกษาถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้นำดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีบุคลิกภาพที่ดี โดยเฉพาะความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นทักษะ ประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนี้ผู้นำต้องมีทักษะด้านการบริหารจัดการแล้ว ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเสมอภาครับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาใคร่ครวญพิจารณาด้วยใจเป็นธรรม มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี มีฐานะ มีการศึกษา เป็นผู้มีชีวิตซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และหน่วยงาน ซึ่งการมีภาวะนำสูงจะส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ให้หน่วยงานดำเนินการไปสู่เป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจมีหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศแตกต่างกัน โดยเฉพาะการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีนักวิชาการให้ความหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

ชเนศวร์ เจริญเมือง (2540 : 59) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจไว้ว่า หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการ ดูแลกิจกรรมหลาย ๆ ด้านของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น

สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ (2543 : 71) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจไว้ว่า หมายถึงการส่งเสริมความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) ให้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยทั้งเรียกว่า การปกครองท้องถิ่น (Local Government) และรูปแบบการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยก็คือรูปแบบของการกระจายอำนาจทางการปกครอง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 65) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจถือได้ว่าเป็นการจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจ อันเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ (Public Affair) ของรัฐส่วนกลางไปยังหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการ เป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 กำหนดกรอบแนวคิดเป้าหมาย และแนวทางการกระจายอำนาจ เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นทั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ความอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ โดยยังคงความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นโดยปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทนเพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบภารกิจมหภาคและภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบาย และด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการและตรวจสอบติดตามประเมินผล

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนรับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น หรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้บริหารมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ

โกวิท พวงงาม (2546 : 28-29) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางอย่างจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง ดังนั้น จะเห็นว่าการกระจายอำนาจ มี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริหารสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเองพอสมควร

2. การกระจายอำนาจตามบริการ หรือกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึง การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น การสื่อสาร วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการแบ่งอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยส่วนกลางมีหน้าที่กำกับดูแล และควบคุมการทำงานของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2545 : 198-199) ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 – 2547) จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหารภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจบุคลากรงบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรกสิ้นสุดลง

ในช่วงปี (พ.ศ. 2548 – 2553) จะเป็นช่วงเปลี่ยนการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่ต้องเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ดีขึ้น และทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสหลังจากปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนจะมีบทบาทในการตรวจสอบ การตัดสินใจ การกำกับดูแล ตลอดจนการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่และการปกครองท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

สัมพันธ์ เตชะอริก และคนอื่น ๆ (2546 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4 – 10 ปี
2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
3. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะ ให้

จัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ
5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 6 และมาตรา 12 กำหนดให้ “คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” มีหน้าที่จัดทำแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความในมาตรา 21, 22, และ 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการถ่ายโอนภารกิจการบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว
5. ด้านบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
6. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2551 : 22) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการจัดทำแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา
2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง
3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร รายได้ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและรายการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ประสานถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นและพนักงานรัฐวิสาหกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุน เงินงบประมาณที่ราชากลางส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่าเป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งมีบทบาทในการตรวจสอบ การตัดสินใจ การกำกับดูแล ตลอดจนการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่และการปกครองท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในระบบการปกครองของทุกประเทศล้วนแล้วแต่ มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ต้องการที่จะให้มีความมั่นคงในประเทศและประชาชนในประเทศมีความสุข แต่เดิมการปกครองส่วนใหญ่มักมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ศูนย์กลางของประเทศเพื่อความสะดวก เพราะในสมัยนั้นอาณาเขตยังไม่กว้าง พลเมืองยังน้อยและเศรษฐกิจที่รัฐจะต้องสนองตอบต่อประชาชนยังมีไม่มากนัก

ต่อมาเมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น พลเมืองมีจำนวนมากขึ้น ภารกิจที่รัฐต้องรับผิดชอบก็มีเพิ่มขึ้น ด้วยศักยภาพของรัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียวไม่อาจสนองการบริหารและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นแนวความคิดในการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลางสามารถสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว และตรงความเป็นจริงที่ชุมชนต้องการ

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) นั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น

ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 33) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเองในเรื่องของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความเป็นอิสระแก่ประชาชนในการปกครองตนเองในระดับของท้องถิ่น หรือเรียกว่าการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่การให้ความเป็นอิสระนี้มีข้อจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญ

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีหน่วยการ

ปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กร
หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินการ
ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองส่วน
ท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

อนเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 46) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง
ประชาธิปไตยท้องถิ่น ที่สำคัญที่สุดคือ การคิดว่าท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตยท้องถิ่นไม่ใช่เป็น
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รศนทร์ รัตนเสริมพงศ์ (2546 : 15) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง
การที่ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเองตามที่ได้รับ การกระจายอำนาจจากรัฐบาล
ดำเนินการ ปกครองตนเองโดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชนซึ่งเป็นตัวแทนของ
ประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ
อิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

มานิตย์ จุมปา (2547 : 547) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การ
ปกครองท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของ
ราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่น หรือองค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของ
องค์กรในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น
หรือองค์กรนั่นเอง

วุฒิสาร ตันไชย (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การ
ปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็น
องค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมายมีพื้นที่และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญขององค์กรดังกล่าว
จะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลาง มี
วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์
ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง
การปกครองซึ่งส่วนราชการได้มอบอำนาจในการปกครองและการบริหารกิจการให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายโดยมีความเป็น
อิสระพอสมควร

ลิขิต ชีรวะกิน (2548 : 36) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การ
ปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองโดยอิสระและได้รับอำนาจโดยอิสระ โดยความรับผิดชอบซึ่งตน
สามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การ

ปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศมิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตย

โกวิท พวงงาม (2550 : 21) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้จะปราศจากการควบคุมของรัฐ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จากความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองระดับรองของรัฐ ซึ่งรัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อกระจายอำนาจการปกครองทั้งทางการเมืองและการบริหารให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเอง โดยมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง สามารถกำหนดนโยบายและบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือความต้องการของตนเองภายใต้ขอบเขตของกฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ โดยมีองค์กรที่มาจากเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติตามความมุ่งหมายของท้องถิ่นนั้น ๆ

ลักษณะความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากจะทำให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเอง โดยการกำหนดอนาคตของท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังทำให้ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองทุกขั้นตอน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ทราบปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนได้มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้หลายท่าน ดังนี้

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิ (2546 : 95) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นจะช่วยให้การแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการแก้ปัญหานั้นย่อมได้ผล เพราะประชาชนรู้ปัญหาดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดเหตุการณ์
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนรู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว กล่าวคืออีกนัยหนึ่งการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระดับชาติ ซึ่งอำนวยในการพัฒนาการทางการเมืองในตัว

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้านการเงิน และกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง

4. การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีความรู้สึกว่ามีคุณภาพและมีส่วนได้เสีย ความสำนึกเช่นนี้จะสร้างสรรค์พลเมืองที่รับผิดชอบ (Responsible Citizens) ให้แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม

5. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 4-5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจของกฎหมาย การเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ และสามารถก่อกำหนดผู้กักกันทางกฎหมาย

2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะ มีการดำเนินกิจการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นการระบุน้ำที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจเป็นการระบุน้ำที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มกระทำการใดๆที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้

3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนหรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกคณะผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและทางอ้อม

5. การมีอิสระการบริหารอย่างเพียงพอ ในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบายและมีเป้าหมายที่กำหนด โดยรัฐบาลกลางมีหน้าที่เพียงสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายอย่างอิสระตามสมควร มีการจัดหารายได้ใน

ท้องถิ่นของตนเองอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบของประชาชนในท้องถิ่น

7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้งโดยมีกฎหมายรองรับ มิใช่เป็นองค์ที่เป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

อลงกรณ์ อรรคแสง (2547 : 7) ได้เสนอหลักความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยว่ามีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

1. เป็นองค์กรชุมชนที่มีขอบเขตพื้นที่ปกครองที่กำหนดไว้แน่นอน มีสภาพเป็นนิติบุคคลจัดตั้งตามกฎหมาย
2. มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมและสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการวินิจฉัยและกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ
3. มีการจัดองค์กรเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายบริหารท้องถิ่น และฝ่ายสภาท้องถิ่น
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและติดตาม ตรวจสอบ การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชวงส์ ฉายะบุตร (2549 : 20-21) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย (Basic democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบ และห่วงใยต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบบประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนใช้ดุลยพินิจในการเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น ประชาชนจึงเกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งนำมาสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป
2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self government) กล่าวคือ การปกครองตนเองมิใช่การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเมืองบนแต่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เอง โดยการเลือกบุคคล ขึ้นมาบริหารงานของท้องถิ่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองของประเทศในอนาคต

เพราะนักการเมืองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง มีทักษะในการบริหารงานท้องถิ่นตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนท้องถิ่นซึ่งเป็นพื้นฐานที่สามารถส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการเมืองระดับชาติ

4. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งการพัฒนาชนบทที่ผ่านมาประชาชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างควมมีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งถ้าหากมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงแล้วท้องถิ่นจะเกิดการพึ่งตนเองได้

โกวิท พวงงาม (2552 : 33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

จากแนวคิดของความสำคัญการปกครองท้องถิ่น สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คิด ทำ และดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน

องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 3 ฝ่ายดังนี้

1. ฝ่ายสภาท้องถิ่น ประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่น ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติมี

หน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของท้องถิ่น

2. ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยนายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น อาจแต่งตั้งรองนายก ได้ไม่เกิน 2 คน และเลขานุการนายก ไม่เกิน 1 คน มีหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นฝ่ายปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ข้าราชการหรือพนักงาน พนักงานจ้างขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหาร

มอร์โร (Moreau. 1972 : 143 ; อ้างถึงใน ชาชูชัย แสงศักดิ์, 2542 : ไม่มีเลขหน้า)

ได้กล่าวว่ องค์รปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวาง

อุทัย หิรัญโต (2523 : 22 ; อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม, 2552 : 31-33) ได้กำหนดองค์ประกอบการปกครองท้องถิ่นไว้ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศนั้นจะมีความแข็งแกร่งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่กระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. พื้นที่และระดับ คือ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่

สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักงานกิจการสังคม ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์กัรนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม การมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามิมีอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น คือ องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชากร

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน มีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่

กฎหมายกำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลสุขภาพทุกข์และให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เอง

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุดในประเทศไทย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 กำหนดให้การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2552 : 253) กล่าวถึง ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 567 ตำบล
2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) ซึ่งปัจจุบันในปี 2542 มีอยู่จำนวน 6,369 แห่ง

พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้าง ที่มาของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคล และคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

จากการศึกษาความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล สภาตำบลที่มีรายได้ ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อองค์กรและประชาชนมาก เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ในการอำนวยความสะดวก และการให้บริการสาธารณะประโยชน์แก่ประชาชน โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 67) ได้ให้ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ว่า หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ย สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้น ให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสามคน ซึ่งอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง สำหรับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 : 8) และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายก

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงาน

สารานุกรมเสรี (2553 : ออนไลน์) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่น มีชื่อย่อ อบต. ชื่อเป็นทางการว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

จากการศึกษาความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ยกฐานะสภาตำบล เดิมที่มีรายได้เฉลี่ย 3 ปีซ้อนหลังเกินกว่า 150,000 บาท ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละแห่ง มีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านรายได้ ด้านขนาดของพื้นที่ บ่งบอกถึงความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2552 : 254) กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

1. คุณค่าและความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการบริหารการปกครองภายในพื้นที่ชนบทขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1 การบริหารการปกครองของประเทศไทย ตามโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบด้วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ที่ผ่านมาการบริหารการปกครองของไทยมักรวมศูนย์อำนาจไว้ที่การบริหารราชการส่วนกลาง ทำให้การปกครองท้องถิ่นของไทยมีความอ่อนแอ และส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาให้กับท้องถิ่นได้มากนัก

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีขนาดและรายได้ที่แตกต่างกัน การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีระดับความใกล้ชิดกับประชาชนน้อยกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก ดังนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุด จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

1.3 ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบการกำกับดูแลได้ง่ายที่สุด ตลอดจนเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการระดมความรู้และความคิด การตัดสินใจวางแผนพัฒนา การดำเนินการ และการระดมทุน ทรัพยากร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่มีทั้งความเหมาะสมเชิงโครงสร้างขององค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. คุณค่าองค์กรบริหารส่วนตำบลกับการบริการสาธารณะและการพัฒนาพื้นที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลยังเป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้ หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง อันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจผู้ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารงานแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่น ในปัจจุบันองค์กรบริหารส่วนตำบล มีสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลและนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด และองค์กรบริหารส่วนตำบลยังมีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงมีความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญาโดยไม่ต้องผ่านทางราชการ เป็นผลทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความคล่องตัวในการดำเนินการ ขณะเดียวกันองค์กรบริหารส่วนตำบลยังสามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้นกว่าแต่เดิม และผู้บริหารก็มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มากขึ้น มีผลทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลได้มากขึ้น อันทำให้ประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลมีความพึงพอใจ

จากการศึกษาความสำคัญขององค์กรบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ชนบทมีส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งยังเป็นหน่วยปฏิบัติการเชื่อมเครือข่ายหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้ทำงานหรือบริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีบูรณาการ

ประเภทขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ในการแบ่งประเภทขององค์กรบริหารส่วนตำบลในแต่ละแห่งนั้น ขึ้นอยู่กับรายได้ และขนาดของพื้นที่ บ่งบอกถึงความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อ

การบริหารงานให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ดังมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2552 : 281) ก่อนที่จะมีการยุบรวม อบต. เข้ากับราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น และตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้นนั้น มีองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณ 6,500 แห่ง (ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2550) โดยมีการแบ่งประเภทออกเป็น 5 ชั้นตามระดับของรายได้ ดังนี้

1. อบต. ชั้น 1 รายได้ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป
2. อบต. ชั้น 2 รายได้ระหว่าง 12 – 20 ล้านบาท
3. อบต. ชั้น 3 รายได้ระหว่าง 6 – 12 ล้านบาท
4. อบต. ชั้น 4 รายได้ไม่เกิน 6 ล้านบาท
5. อบต. ชั้น 5 รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ได้มีการยุบรวม อบต. เข้ากับราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น และตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น ปัจจุบันจึงมีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 6,725 แห่ง มีการเปลี่ยนแปลงการแบ่งกลุ่ม อบต. เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. อบต.ขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็น อบต. ชั้น 1 เดิม)
2. อบต.ขนาดกลาง (ส่วนใหญ่จะเป็น อบต. ชั้น 2 และ อบต.ชั้น 3 เดิม)
3. อบต.ขนาดเล็ก (ส่วนใหญ่จะเป็น อบต. ชั้น 4 และ อบต.ชั้น 5 เดิม)

โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้แบ่งขนาด อบต. มี 5 เกณฑ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เกณฑ์ระดับรายได้
 - 1.1 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนสูงกว่า 20 ล้านบาท เป็น อบต.ขนาดใหญ่
 - 1.2 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 6-20 ล้านบาท เป็น อบต.ขนาดกลาง
 - 1.3 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 6 ล้านบาท เป็น อบต.ขนาดเล็ก
2. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านค่าใช้จ่ายบุคลากร
3. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 3.1 จำนวนพื้นที่
 - 3.2 จำนวนประชากร
 - 3.3 จำนวนโครงสร้างพื้นฐาน
 - 3.4 จำนวนโรงฆ่าสัตว์
 - 3.5 จำนวนตลาดสด

- 3.6 จำนวนโรงงานนิคมอุตสาหกรรม
- 3.7 จำนวนโรงเรียน
- 3.8 จำนวนศูนย์พัฒนาเด็ก
- 3.9 จำนวนโรงแรม
- 3.10 จำนวนศาสนสถาน
- 3.11 จำนวนสถานพยาบาล
- 3.12 จำนวนศูนย์การค้า
- 3.13 การประกาศให้ อบต.เป็นเขตควบคุมอาคาร
- 3.14 การประกาศให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 3.15 จำนวนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3.16 จำนวนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือด้านการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล
- 3.17 จำนวนโครงสร้างส่วนราชการ
- 3.18 จำนวนหน่วยกิจการพาณิชย์
4. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
 - 4.1 ประสิทธิภาพด้านการจัดเก็บรายได้
 - 4.2 ประสิทธิภาพด้านการบริหารแผนงานและงบประมาณ
 - 4.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านงานบุคคล
 - 4.4 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริการ
5. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล
 - 5.1 หลักนิติธรรม
 - 5.2 หลักคุณธรรม
 - 5.3 หลักความโปร่งใส
 - 5.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 5.5 หลักความรับผิดชอบ
 - 5.6 ความคุ้มค่า

รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล

รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้วิจัยอาจจะกล่าวได้อีกความหมายอย่างหนึ่งว่า โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีตำราและเอกสารทางวิชาการได้กล่าวถึงรูปแบบหรือโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดังนี้

สารานุกรมเสรี (2553 : ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสามคน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยขออธิบายบริบทองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยมมากกล่าวโดยสังเขป ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม, 2556 : 3-9)

1. ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม

องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม ได้รับยกฐานะจากสภาตำบลจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2542 ด้วยพื้นที่ 33.57 ตารางกิโลเมตร คลุมพื้นที่ของตำบลสี่เหลี่ยม

2. สภาพทั่วไป

2.1 ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยมตั้งอยู่บ้านศรีบูรพา เลขที่ 197 หมู่ที่ 2 ตำบลสี่เหลี่ยมอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทางทิศเหนือของอำเภอประโคนชัย ระยะทาง 24 กิโลเมตร ไปทางถนนบุรีรัมย์ - ประโคนชัย

2.2 เนื้อที่ มีเนื้อที่ประมาณ 33.57 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 20,100 ไร่)

2.3 ภูมิประเทศ พื้นที่ทั่วไป เป็นที่ราบต่ำ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วยและหนองน้ำ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตจดตำบลเมืองฝาง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	มีอาณาเขตจดตำบลโคกตูม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตจดตำบลแสลงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตจดตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.4 จำนวนหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม
จำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านไสยา
- หมู่ที่ 2 บ้านศรีบูรพา
- หมู่ที่ 3 บ้านโคกเพชรพัฒนา
- หมู่ที่ 4 บ้านสี่เหลี่ยม
- หมู่ที่ 5 บ้านสี่เหลี่ยม
- หมู่ที่ 6 บ้านสารภี
- หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งสว่าง
- หมู่ที่ 8 บ้านโคกเพชร

2.5 ประชากร จำนวนข้อมูลประชากรแยกตามจำนวนหมู่บ้าน

ตาราง 2.1 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม ณ เดือน
พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	รวม (ครัวเรือน)
บ้านไสยา	1	155	148	303	77
บ้านศรีบูรพา	2	413	399	812	184
บ้านโคกเพชรพัฒนา	3	363	325	688	148
บ้านสี่เหลี่ยม	4	280	273	553	153
บ้านสี่เหลี่ยม	5	328	329	657	147
บ้านสารภี	6	545	491	1,036	240
บ้านทุ่งสว่าง	7	379	372	751	188
บ้านโคกเพชร	8	421	411	832	193
รวม		2,884	2,748	5,632	1,330

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม (2556 : 3)

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

3.1 อาชีพ ประชากรในเขต อบต. มีอาชีพตามลำดับ ดังนี้
อันดับหนึ่ง อาชีพเกษตรกร

อันดับสอง	อาชีพรับจ้าง
อันดับสาม	อาชีพค้าขาย
อันดับสี่	อาชีพรับราชการ

3.2 หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

บิ๊มน้ำมันและก๊าซ	จำนวน	3	แห่ง
โรงสี	จำนวน	22	แห่ง
ร้านค้าชุมชน	จำนวน	1	แห่ง
ร้านค้าทั่วไป	จำนวน	55	แห่ง

4. สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน	1	แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	จำนวน	2	แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนอบต.สี่เหลียม	จำนวน	1	แห่ง
หอกระจายข่าว	จำนวน	8	แห่ง
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	จำนวน	3	แห่ง

4.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์	จำนวน	4	แห่ง
---------------	-------	---	------

4.3 องค์กรสภาวัฒนธรรม

สภาวัฒนธรรมตำบลสี่เหลียม	จำนวน	1	แห่ง
--------------------------	-------	---	------

4.4 การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสี่เหลียม	จำนวน	1	แห่ง
อัตราการมีและการใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100			

4.5 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ที่ทำการตำรวจชุมชนประจำตำบล	จำนวน	1	แห่ง
ป้อมยามประจำหมู่บ้าน	จำนวน	8	แห่ง

5. การบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคม เป็นถนนลาดยางประมาณร้อยละ 5 เป็นถนนหินคลุกร้อยละ 55 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กร้อยละ 40

5.2 การโทรคมนาคม

ตู้โทรศัพท์สาธารณะ	จำนวน	11	ตู้
--------------------	-------	----	-----

- อินเทอร์เน็ตตำบล จำนวน 1 แห่ง
- 5.3 การไฟฟ้า มีจำนวนไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน แต่ไม่ครบทุกหลังคาเรือน
 จำนวนผู้มีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 95 ของครัวเรือน
 จำนวนผู้ไม่มีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 5 ของครัวเรือน
- 5.4 แหล่งน้ำตามธรรมชาติ
 ลำน้ำ , ลำห้วย จำนวน 2 สาย
 บึง , หนองและอื่น ๆ จำนวน 11 แห่ง
- 5.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
 บ่อโยก จำนวน 25 แห่ง
 ประปาหมู่บ้าน จำนวน 8 แห่ง
 ถังเก็บน้ำฝนขนาด 50 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 8 แห่ง
6. ข้อมูลอื่น ๆ
- 6.1 มวลชนจัดตั้ง
 ลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 2 รุ่น 300 คน
 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 10 รุ่น 80 คน
7. ศักยภาพในตำบล
- ก. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล
 องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยมแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้
1. สำนักงานปลัด มีพนักงานดังนี้
1.1 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	1	อัตรา (ศส.ม.รัฐศาสตร์)
1.2 นักบริหารงานทั่วไป	1	อัตรา (คบ.วิทยาศาสตร์ทั่วไป)
1.3 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	1	อัตรา (คบ.คอมพิวเตอร์ศึกษา)
1.4 บุคลากร	1	อัตรา (บช.บ.บัญชี)
1.5 เจ้าพนักงานธุรการ	1	อัตรา (ปวส.การบัญชี)
1.6 เจ้าหน้าที่ธุรการ (ลูกจ้างประจำ)	1	อัตรา (อ.บช.การจัดการทั่วไป)
1.8 เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	1	อัตรา (ปวส.การบัญชี)
1.9 พนักงานจ้างทั่วไป (นักการภารโรง)	1	อัตรา (ประถมศึกษาปีที่ 4)
2. ส่วนการคลัง มีพนักงานดังนี้
2.1 นักบริหารงานคลัง	1	อัตรา (ศส.บ.การจัดการ/บัญชี)
2.2 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	1	อัตรา (ปวส.การบัญชี)

- 2.3 เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ 1 อัตรา (คบ.คอมพิวเตอร์ศึกษา)
- 2.4 ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ(ลูกจ้างภารกิจ) 1 อัตรา (อนุปริญญาคอมพิวเตอร์)
3. ส่วนโยธา มีพนักงานดังนี้
- 3.1 นักบริหารงานช่าง 1 อัตรา (วท.บ.อุตสาหกรรมก่อสร้าง)
- 3.2 นายช่างโยธา 1 อัตรา (ปวส.ก่อสร้าง)
4. ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีพนักงานดังนี้
- 4.1 นักวิชาการศึกษา 1 อัตรา (คบ.วิทยาศาสตร์ทั่วไป)
- 4.2 พนักงานจ้างตามภารกิจ (ผู้ดูแลเด็ก) 4 อัตรา (ป.ตรี 3 อัตรา, วุฒิ ม.6 1 อัตรา)
5. ส่วนสวัสดิการสังคม มีพนักงานดังนี้
- 5.1 นักพัฒนาชุมชน 1 อัตรา (คบ.วิทยาศาสตร์ทั่วไป)

ข. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม

รายได้ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวน	20,189,318.62 บาท	แยกได้ดังนี้
รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	จำนวน 333,525.85 บาท	
รายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บให้	จำนวน 10,089,408.77 บาท	
รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	จำนวน 6,661,384.00 บาท	
รายได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	จำนวน 3,105,000.00 บาท	
รายได้ประจำปีงบประมาณ 2554 จำนวน	24,421,302.31 บาท	แยกได้ดังนี้
รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	จำนวน 254,167.51 บาท	
รายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บให้	จำนวน 9,706,974.80 บาท	
รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	จำนวน 6,888,160.00 บาท	
รายได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	จำนวน 7,572,000.00 บาท	

8. ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

8.1 การรวมกลุ่มของประชาชน

กลุ่มอาชีพ	30	กลุ่ม
กลุ่มออมทรัพย์	8	กลุ่ม
กลุ่มอื่น ๆ	4	กลุ่ม

8.2 จุดเด่นของพื้นที่

ตำบลสี่เหลี่ยมมีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบต่ำมีพื้นที่ทั้งหมด 20,100 ไร่
ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร (ทำนา) จำนวนประมาณ 20,000 ไร่

9. สถิติและข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม ครบวาระครั้งที่ผ่านมาก็คือ เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ได้แบ่งเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น 8 เขต 1 หน่วยเลือกตั้ง โดยมีผลการเลือกตั้ง ดังนี้

- มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวน	4,036 คน
- ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	จำนวน	3,099 คน
- บัตรเป็นคะแนน	จำนวน	2,999 คน
- บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน	จำนวน	5 คน
- บัตรเสีย	จำนวน	88 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

ตำราญ วัลदानนท์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ด้านลักษณะส่วนตัว ด้านความรู้ความสามารถ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบริหาร ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามลักษณะอื่น ๆ ที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่าต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายมาก่อน ลำดับที่ 1 มีการประกอบอาชีพที่มั่นคงและเป็นหลักแหล่ง ลำดับที่ 2 ควรเป็นผู้ที่มีลักษณะชอบช่วยเหลือสังคม ลำดับที่ 3

บุญญารัตน์ อุบล (2549 : 58) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่เหมาะสมของนายกเมืองพัทยาในทัศนคติของประชาชนในเขตเมืองพัทยา ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเมืองพัทยาในทัศนคติของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองพัทยา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหาร ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมกับสังคม ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วีระ ภูระหงษ์ (2550 : 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุนทรพราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีในด้านการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ โดยสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การบริหาร ลำดับที่ 2 ด้านวิสัยทัศน์ ลำดับที่ 3 ด้านจริยธรรมคุณธรรม ลำดับที่ 4 ด้านการตัดสินใจ และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

ชนิตา ศรีมหันโต (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนพึงประสงค์ในเขตเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงประสงค์อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยพึงพอใจสูงสุดในด้านคุณธรรม และจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านวิสัยทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านคุณลักษณะ (คุณสมบัติ) ส่วนตัว ประชาชนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณลักษณะผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้ คือ ผู้บริหารท้องถิ่น ควรมีมนุษยสัมพันธ์ มีไหวพริบ มีสติปัญญาดี ควรมีความซื่อสัตย์ มีความสามารถในการวางแผน มีความคิดริเริ่มมองการณ์ไกล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการบริหารด้วยความถูกต้อง บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ควรพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ มีการเชื่อมโยงประชาชนเป็นระยะและทำงานด้วยความเสียสละ

วีระ บุญเพ็ง (2550 : 91-97) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนายกเทศมนตรีจากการเลือกตั้งโดยตรงที่ประชาชนต้องการในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถสร้างพลังใจ ความมีวิสัยทัศน์ และความกล้าหาญ โดยมีความสำคัญในรายชื่อ คือ ความสามารถวางแผนพัฒนาเทศบาลสู่การเปลี่ยนแปลง และสามารถเป็นตัวแทนการประชุมองค์กรได้ดี ด้านบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และควบคุม โดยมีความสำคัญในรายชื่อ คือ การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี และมีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารงานเทศบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักกลุ่มสัมพันธ์ หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการจูงใจ และหลักความต้องการ โดยมีความสำคัญในรายชื่อ คือ การส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น และการเป็นมิตรและเข้าพบได้ง่าย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความมีสัจจะ หลักการกระทำ

คนให้เป็นประโยชน์ หลักความอดทน และหลักความอดกลั้น โดยมีความสำคัญในรายชื่อ คือ การประพฤติปฏิบัติตนดีและไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเคารพในสิทธิผู้อื่น

พิเชษฐ์ มุกดา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตตำบลตลาดไทร อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ใน 6 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการบริหาร ด้านความรับผิดชอบ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหาร ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านคุณลักษณะส่วนตัว ตามลำดับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนในเขตตำบลตลาดไทร อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้าน รองลงมาคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบปัญหาและควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

ประไพ ราชสุภา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงาน รองลงมาได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นใน 4 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ และอาชีพไม่แตกต่างกันความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นใน ด้านการบริหารงาน ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านบุคลิกภาพ ไม่แตกต่างกันสำหรับการศึกษาและรายได้ แตกต่างกัน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในด้านการบริหารงาน ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05

ภัทรานิชฐ์ บุญเถิง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการบริหารงาน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชน

ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านการบริหารงาน ตามลำดับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน รองลงมาคือผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชนเพื่อรับทราบปัญหา และควรรวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชน ผู้บริหารหรือผู้นำต้องมีพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม ยึดหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารจัดการองค์การ กล่าวคือกล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล ความเป็นผู้นำ และที่สำคัญต้องมีความเสียสละเพื่อส่วนร่วม เพื่อจะศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 8 หมู่บ้าน จำนวน 4,036 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม, 2556 : 9)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

พื้นที่หมู่บ้านใน อบต.สี่เหลี่ยม	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านไธยา หมู่ที่ 1	222	19
บ้านศรีบูรพา หมู่ที่ 2	582	51
บ้านโคกเพชรพัฒนา หมู่ที่ 3	487	43

ตาราง 3.1 (ต่อ)

พื้นที่หมู่บ้านใน อบต.สีเหยี่ยม	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านสีเหยี่ยม หมู่ที่ 4	386	34
บ้านสีเหยี่ยม หมู่ที่ 5	464	40
บ้านสารภี หมู่ที่ 6	747	66
บ้านทุ่งสว่าง หมู่ที่ 7	538	47
บ้านโคกเพชร หมู่ที่ 8	610	54
รวม	4,036	354

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหยี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหยี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดความมากน้อยของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน

ตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ ตลอดจนสภาพและปัญหาของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ศึกษาแนวคิด หลักการในการสร้างเครื่องมือ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย สุปิงคลัด ข้าราชการบำนาญ อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 นางสาวสุวจิณา สุขกมล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการันคว่าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ใช้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9533 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ออก

หนังสือส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายตามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ครบ จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 209)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	เห็นด้วยในระดับมาก
2.51-3.50	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.51-2.50	เห็นด้วยในระดับน้อย
1.00-1.50	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตามสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติพื้นฐาน เพื่อหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สัญลักษณ์ดังนี้

- \bar{X} แทนค่า ค่าเฉลี่ย
S.D. แทนค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติจากข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง		100.00
1. เพศ	354	
1.1 ชาย	181	51.10
1.2 หญิง	173	48.90
2. อายุ		
2.1 18 – 30 ปี	62	17.50
2.2 31 – 40 ปี	102	28.80
2.3 41 – 50 ปี	101	28.50
2.4 51 – 60 ปี	52	14.70
2.5 60 ปีขึ้นไป	37	10.50
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	196	55.40
3.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	85	24.00
3.3 อนุปริญญา/ปวส.	37	10.50
3.4 ปริญญาตรี	29	8.10
3.5 สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.00
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	199	56.20
4.2 รับจ้างทั่วไป	93	26.30
4.3 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	37	10.50
4.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	25	7.10
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	159	44.90
5.2 5,000 – 10,000 บาท	144	40.70
5.3 10,001 – 15,000 บาท	29	8.20

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ลักษณะตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
5.4 15,000 บาทขึ้นไป	22	6.20

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 354 คน จำแนกตาม เพศ เป็นชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 เป็นหญิง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 55.40 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10

เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 44.90 รองลงมาคือ รายได้ตั้งแต่ 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ รายได้ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ดังแสดงในตาราง 4.2 – 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น			
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.53	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการบริหารจัดการ	4.52	0.37	มากที่สุด
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.44	0.43	มาก
รวมเฉลี่ย	4.50	0.36	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ ดังนี้คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.53$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.52$) และด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.44$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น			
ด้านภาวะผู้นำ			
1. มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.69	0.48	มากที่สุด
2. เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	4.51	0.59	มากที่สุด
3. สามารถตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลและข้อมูลที่ต้องการเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	4.55	0.60	มากที่สุด
4. เป็นผู้ที่รักษาคำพูด รักษาความสัตย์สุจริต	4.52	0.65	มากที่สุด
5. มีความคิด วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม	4.50	0.63	มาก
6. มีความคิดเห็นเชิงรุก หาหนทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า	4.55	0.62	มากที่สุด
7. มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น	4.52	0.64	มากที่สุด
8. รู้จักใช้อำนาจอย่างชอบธรรม	4.47	0.64	มาก
9. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา	4.51	0.65	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.53	0.42	มากที่สุด

จากตาราง 4.3 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 5. และข้อ 8. อยู่ในระดับมาก ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. มีความมั่นใจในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ ข้อ 3. สามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและข้อมูลที่ต้องการเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.55$) และข้อ 6. มีความคิดเห็นเชิงรุก หาหนทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า ($\bar{X} = 4.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5. มีความคิด วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น
ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น			
ด้านการบริหารจัดการ			
10. มีประกาศกฎระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติให้ชุมชน ทราบอย่างทั่วถึงชัดเจน	4.60	0.56	มากที่สุด
11. มีการใช้หลักคุณธรรม นิติธรรม ตัดสินแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หมู่บ้านเป็นอย่างดี	4.67	0.50	มากที่สุด
12. มีการใช้ความเที่ยงธรรมในการบริการให้ความรู้แก่ประชาชน ชุมชน อย่างต่อเนื่อง	4.51	0.57	มากที่สุด
13. มีการพิจารณาและสนับสนุนสวัสดิการในชุมชนอย่างเหมาะสม	4.57	0.58	มากที่สุด
14. มีการสร้างจิตสำนึกในการบริหารงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยอยู่เสมอ	4.44	0.62	มาก
15. มีการประกาศนโยบายการดำเนินงานด้านต่าง ๆ โดยเปิดเผยให้แก่ ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ	4.45	0.66	มาก
16. เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์ ปัญหา และร่วมเสนอแนะแก้ไข้ปัญหาใน อบต.	4.41	0.69	มาก
17. เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอิสระมีส่วนร่วมในการประเมินการบริหารงาน เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข้ปัญหา	4.46	0.65	มาก
18. มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริหารอย่างจริงจัง	4.47	0.62	มาก
19. มีความใส่ใจปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไข้ปัญหาให้กับชุมชน	4.54	0.64	มากที่สุด
20. มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อนโยบายต่าง ๆ ที่ได้วางไว้	4.51	0.61	มากที่สุด

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น			
ด้านการบริการจัดการ			
21. มีการบริการนอกเวลาในการทำงาน ให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ	4.58	0.64	มากที่สุด
22. มีแผนการให้บุคลากรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.58	0.57	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.52	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 4.4 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 14. ข้อ 15. ข้อ 16. ข้อ 17. ข้อ 18. อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 11. มีการใช้หลักคุณธรรม นิตินธรรม ตัดสินแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หมู่บ้านเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ข้อ 10. มีประกาศกฎระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึงชัดเจน ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 12. มีการใช้ความเที่ยงธรรมในการบริการให้ความรู้แก่ประชาชน ชุมชน อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$) และ ข้อ 20. มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อนโยบายต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ ($\bar{X} = 4.51$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น			
ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
23. เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต	4.51	0.57	มากที่สุด
24. อุทิศเวลาให้กับงานในตำแหน่งหน้าที่	4.45	0.63	มาก
25. อ่อนน้อมถ่อมตน	4.68	0.50	มากที่สุด
26. ตรงต่อเวลา	4.44	0.59	มาก
27. มีความยุติธรรม	4.47	0.67	มาก
28. เคารพสิทธิในความเสมอภาคของทุกคน	4.43	0.67	มาก
29. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างชอบธรรม	4.43	0.73	มาก
30. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน	4.31	0.73	มาก
31. รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ	4.41	0.74	มาก
32. ไม่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง	4.36	0.68	มาก
33. มีความเมตตา อยากร่วมช่วยเหลือผู้อื่น	4.46	0.63	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.44	0.43	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 23. และข้อ 25. อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 25. อ่อนน้อมถ่อมตน ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ ข้อ 23 เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 30. มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.31$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะปรากฏดังตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน	89	34.50
2	ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบถึงปัญหา	65	25.19
3	ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกันไม่เห็นแก่พวกพ้องของตนเอง	57	22.09
4	ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้	47	18.22
	รวม	258	100

จากตาราง 4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมา คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบถึงปัญหา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 25.19 และผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.22 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9533

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ออกหนังสือส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปแจกจ่ายตามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วเก็บแบบสอบถามมาจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อนำมาตรวจหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จำนวน 354 ฉบับ เก็บรวบรวมได้ครบ จำนวน 354 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนร้อยละ

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกเป็นรายชื่อ รายคำ และโดยภาพรวมนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีเหลือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน รองลงมาคือผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชน เพื่อรับทราบถึงปัญหา ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ และผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับประชาชนเท่าเทียมกัน ไม่เห็นแก่พวกพ้องของตนเอง ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวทางที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม ซึ่งผู้วิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจ อันจะเป็นข้อมูลให้องค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะประชาชน เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดภาวะการเป็นผู้นำ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เช่น ในการจัดโครงการจัดเวทีประชาคมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อร่วมตัดสินใจ เสนอปัญหาและความต้องการของประชาชน ความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนจะต้องสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนนำมาจัดทำแผนพัฒนาสามปีอันเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เพื่อพิจารณาเห็นชอบเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณประจำปีนั้น ประชาชนต้องการผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตัดสินใจ โดยใช้หลักคุณธรรม นิติธรรม ใช้เหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนเสนอมาเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม บริหารงานด้วยความโปร่งใส

ประกาศกฎระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติให้ชุมชนทราบอย่างทั่วถึงชัดเจน เคารพสิทธิใน
 ความเสมอภาคของทุกคน โดยพิจารณาและสนับสนุนสวัสดิการในชุมชนอย่างเหมาะสม เช่น
 กลุ่มอาชีพเงินทุนหมุนเวียน โครงการเศรษฐกิจชุมชน โครงการพัฒนาชีวิตกลุ่มอาชีพสตรี
 โครงการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ โครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ แก่เงิน และประชาชน
 ต้องการผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นเชิงรุก หาหนทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะ
 เกิดขึ้นในวันข้างหน้า ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนสาร บัลลัภัยพิมา (2555 :
 ออนไลน์) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี จะช่วยพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้า เป็นผู้นำ
 การเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารจัดการ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม
 จริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพ ราชสุภา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะ
 ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร
 จังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้าน
 บุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัย ด้านภาวะผู้นำ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้

เห็นว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลจำเป็นต้องใช้ภาวะการเป็นผู้นำเข้ามาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ให้มาก
 ที่สุด การบริหารงานที่ดีจะต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะความเป็นผู้นำและเก่งงาน เก่งคิด เก่งการดำเนิน
 ชีวิตไปพร้อม ๆ กัน มีการวางแผน การจัดการระบบ การนำและการควบคุม จำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้
 ภาวะการเป็นผู้นำเข้ามาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จบรรลุ
 ตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย เป็นเพราะว่าประชาชนต้องการผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มี
 ภาวะความเป็นผู้นำ ทั้งกระบวนการหรือพฤติกรรม ทักษะ ของผู้นำในการใช้อิทธิพลของตนเอง
 หรือกลุ่มคน ในการกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้ประชาชนมีความเต็มอกเต็มใจ และกระตือรือร้นใน
 การที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ จริงใจ และซื่อสัตย์ โดยไม่หวังผลตอบแทนประโยชน์
 ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงจะมีหน้าที่ในการ
 ให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไป
 รวมถึงการใส่ใจดูแลการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย
 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดให้มีประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและ
 การตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เช่น ในการจัดซื้อจัดจ้าง
 โครงการพื้นฐานต่าง ๆ ประกาศให้ประชาชนได้รับทราบการดำเนินงานของโครงการและ
 กิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน

อาทิ การดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสูญเสียโครงสร้าง แบบแผนและวิธีการ ดำเนินชีวิตที่ดี ความเสื่อมถอยของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ความเชื่อ ความเอื้ออาทร ความร่วมมือและความช่วยเหลือเกื้อกูลของชุมชน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ พงศ์โพยม วาสุภุติ (2547 : 5-6) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานนั้น ผู้นำจะต้องแสดง ภาวะผู้นำในเชิงบริหารที่สามารถสร้างภาวะผู้นำได้ชัดเจน เป็นจริงและมีศีลธรรม จริยธรรม เป็น ผู้ผลักดันวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและ ชุมชน โดยส่งเสริมให้ทุกคนที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์มีจิตสำนึก และมุ่งมั่น ทุ่มความสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนด มีความสามารถ ทักษะและเข้าใจแนวคิดในด้านการพัฒนาอย่างชัดเจน ชุมชน สัมพันธ์ โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยใช้กิจกรรมความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเศษฐ์ มุกดา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตตำบล ตลาดไทร อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็น เพราะ ประชาชนในเขตตำบลลาดไทรให้ความสำคัญการบริหารงานท้องถิ่น และความ ต้องการผู้บริหารที่มีภาวะความเป็นผู้นำ ที่จะมาพัฒนาท้องถิ่น ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ใน การบริหารจัดการ ซึ่งแตกต่าง จากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม ด้านภาวะ ผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะ ประชาชนมีความต้องการผู้บริหารท้องถิ่น ที่มี ภาวะความเป็นผู้นำ ทั้งกระบวนการหรือพฤติกรรม ทักษะ ของผู้นำในการใช้อิทธิพลของตนเอง หรือกลุ่มตน ในการกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้ประชาชนมีความเต็มอกเต็มใจ และกระตือรือร้นใน การที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ จริงใจ และซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ผลการวิจัย ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ประชาคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตาม แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม เช่น การจัดทำประชาคมเพื่อให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันและช่วยเหลือประชาชนจาก สาธารณสุข การตรวจฎีกาก่อนอนุมัติเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การป้องกันเหตุทึบสถาบัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพพิศ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การพัฒนาเศรษฐกิจ สวัสดิการและสังคม การเกษตร และอื่น ๆ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์

กินาวงศ์ (2542 : 45-47) กล่าวว่า หลักการบริหาร ได้วิเคราะห์ความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใดประสบความสำเร็จมากน้อยกว่ากันหรือไม่ขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ประการ คือ ทักษะเชิงเทคนิค หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ทักษะความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับสมาชิกของกลุ่ม สร้างแรงจูงใจ และทักษะเชิงมโนคติ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานในทุกลักษณะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระ ภูระหงษ์ (2550 : 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกเทศมนตรีในทัศนะของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการวิจัย ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้มีความสำคัญมากในองค์กร จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มากกว่าผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ โดยเฉพาะคุณสมบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น ประชาชนจึงมีความต้องการผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน ทั้งศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของศาสนา ในทางสายกลาง และตามครรลองของวัฒนธรรม มีคุณธรรมต่อผู้อื่น สังคม และหน้าที่การงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เช่น ความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรแหล่งน้ำแก่กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มอาชีพอื่น การจัดหาตำแหน่งให้กับผู้ว่างงานและผู้ถูกเลิกจ้าง โดยให้ความสำคัญ ทุกกลุ่มย่อย ในสังคม ระหว่างเพศ และระหว่างชนรุ่นปัจจุบันและชนรุ่นอนาคต ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ประชัน คะเนวัน (2554 : 39) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จได้ก็คือ ความดีงามทางด้านจิตใจ ด้านความคิดและการกระทำ หรือผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา ศรีมหันโต (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนพึงประสงค์ในเขตเทศบาลยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน เป็นเพราะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เห็นว่า งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นไม่ทั่วถึงครบทุกหมู่บ้าน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชนและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม เพื่อรับทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดเวทีประชาคมส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดหาแนวทางพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 229) กล่าวว่า ผู้นำหมายถึง บุคคลที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จและบรรลุผลสำเร็จโดยใช้อิทธิพลจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผนและรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภทรานิษฐ์ บุญเถิง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขององค์การบริหาร ตำบลสูงเนิน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านและทุกหมู่บ้าน รองลงมาคือผู้บริหารท้องถิ่นควรลงพื้นที่ใกล้ชิดประชาชนเพื่อรับทราบปัญหา และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ ดังนั้น ใครก็ตามที่มีโอกาสได้มาเป็นผู้บริหารควรมีภาวะการเป็นผู้นำ และเก่งงาน เก่งคิด เก่งการดำเนินชีวิต ไปพร้อม ๆ กัน มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้การตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคลากรและสภา ด้านการบริหารงานคลังและการเงิน ด้านบริการสาธารณะ ด้านสวัสดิการและสังคม ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เพื่อการรับรู้ ทราบข้อมูล ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และแนวทางแก้ไขของประชาชน พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและท้องถิ่นต่อไป

1.2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลการวิจัยด้านนี้ถ้าเทียบกับอีก 2 ด้าน ได้ค่าเฉลี่ยต่ำ แต่ถ้าวัดตามเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่มีโอกาสได้เข้ามาเป็นผู้บริหารควรมีพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมให้มาก และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน ยึดหลักทศพิธราชธรรม ในการปกครองบ้านเมืองและปกครองดูแลผู้อื่น ตลอดจนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น ในการพิจารณากลุ่มอาชีพ และ โครงการพื้นฐานต่าง ๆ ของประชาชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความสำคัญและเสมอภาค เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ส่งผลให้ท้องถิ่นและชุมชนเกิดความสงบสุขรักใคร่กลมเกลียว และสามัคคีซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และท้องถิ่นอื่น ๆ เชิงคุณภาพในประเด็นที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงเพื่อให้ทราบถึงการมีภาวะผู้นำในการบริหารงาน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศคุณูปการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	41
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	45
การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล.....	52
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลี่ยม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	82
วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	88
ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้.....	88
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	89
บรรณานุกรม.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	98
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	104
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	106
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	115

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลียม ณ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2555.....	60
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน.....	68
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลสี่เหลียม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.....	74
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สี่เหลียม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	76
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลียม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	77
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลียม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมและรายข้อ	78
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสี่เหลียม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ	80
4.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	81

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารท้องถิ่นตามความคิดเห็น
ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสีหลี่ยม
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

ณพัชรอร วรวิญชร์รัตนะณัน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ธันวาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF LOCAL ADMINISTRATORS
AS PERCEIVED BY PEOPLE IN SILIAM SUBDISRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, PRAKHONCHAI DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE**

Naphaton Waranrattananun

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration Program in Public Administration**

December 2013

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ
นางณพัชร์อร วรรณรัตน์ เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน)

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....กรรมการ

(ดร.วิชาญ จุลหริก)

ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....กรรมการ

(ดร.ชูเกียรติ จารัตน์)

.....กรรมการ

(ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....